

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav asijských studií

Bakalářská práce

David Pelouch

Prefixace v japonském jazyce

Prefixation in the Japanese language

Praha 2019

Vedoucí práce: Mgr. Petra Kanasugi, Ph.D.

Poděkování

Mé poděkování patří Mgr. Petra Kanasugi, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady, ochotu a trpělivost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Ledenice 11. 12. 2019

.....

David Pelouch

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá prefixací v japonském jazyce. První část práce představuje složení japonské slovní zásoby a nejčastější slootovorné procesy, ke kterým v japonštině dochází. Ze slootovorných procesů se práce soustředí na odvozování, primárně na prefixaci. V druhé části práce jsou na základě korpusového výzkumu vybrané prefixy rozděleny do skupin, jednotlivé prefixy jsou popsány a seřazeny podle četnosti v rámci jednotlivých skupin.

Klíčová slova: japonský jazyk, slootovorba, prefixace

Abstract

The thesis focuses on prefixation in the Japanese language. The first part presents a theoretical background to the composition of Japanese vocabulary, and the most common word-formation processes that occur in Japanese. The work focuses in particular on derivation, specifically prefixation. The second part of the thesis includes corpus research, based on which the selected prefixes are categorised into groups and individually described. The prefixes are categorised according to their frequency within the groups.

Keywords: Japanese, wordformation, prefixation

Obsah

Úvod	7
1 Japonská slovní zásoba	8
1.1 Rozdělení vrstev japonské slovní zásoby	8
1.2 Wago	10
1.3 Sino-japonská slova (<i>kango</i>)	11
1.4 Gairaigo	11
1.5 Zvukomalebná slova	12
2 Slovo tvorné procesy v současné japonštině	13
2.1 Slova a morfémy ve slovo tvorbě	13
2.2 Skládání	14
2.3 Odvozování	15
2.4 Reduplikace	18
2.5 Mísení	19
2.6 Konverze	20
2.7 Zkracování	21
2.8 Prefixace	22
3 Metodologie práce	27
3.1 Korpusový výzkum	27
3.2 Nevýhody korpusového výzkumu	29
4 Korpusový výzkum	30
4.1 Operátory	30
4.1.1 Záporné předpony	30
4.1.2 Uctivé prefixy	32
4.1.3 Číselné operátory	33
4.1.4 Předpony vyjadřující neutralizaci	34
4.1.5 Předpony vyjadřující pasivizaci	35
4.2 Sémantické skupiny	35
4.2.1 Předpony vyjadřující pravost, autentičnost	36
4.2.2 Předpony vyjadřující velikost, rozměr	38
4.2.3 Předpony vyjadřující míru	40
4.2.4 Předpony vyjadřující zdůraznění	45
4.2.5 Předpony vyjadřující pořadí, frekvenci	46
4.2.6 Předpony vyjadřující časová určení	50
4.2.7 Předpony vyjadřující množné číslo	51
4.2.8 Předpony vyjadřující subordinaci	53

4.2.9	Předpony vyjadřující celek a nekompletnost	54
4.2.10	Předpony vyjadřující směr, orientaci.....	57
4.2.11	Vyjádření rozdílu a totožnost	58
4.2.12	Předpony vyjadřující pozitivní a negativní konotaci.....	61
4.2.13	Předpony vyjadřující stáří.....	62
4.2.14	Předpony vyjadřující biologický rod	64
4.2.15	Předpony vyjadřující konkrétní určení	65
4.2.16	Specifické prefixy bez jasné skupiny.....	67
4.3	Výsledky analýzy.....	70
Závěr	.....	71
Literatura	.....	72

Úvod

Japonština je aglutinační jazyk, který je ve slovtvorbě charakteristický vysokou produktivitou skládání. V japonštině je však relativně běžné i odvozování formou prefixace a sufixace. Cílem zadané práce je roztrždit prefixy do významových skupin, popsat jednotlivé prefixy a klasifikovat významy prefixů dle četnosti jejich užití.

Předkládaná práce se dělí na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je představeno složení japonské slovní zásoby spolu s nejčastějšími slovtvornými procesy a jejich charakteristikami. Nejprve jsou v práci stručně popsána čtyři stráta japonské slovní zásoby. Na stráta slovní zásoby nahlížíme podle jejich původu a charakteru, aby byla relevantní k problematice zadané práce. Dále se teoretická část věnuje nejběžnějším slovtvorným procesům v současné japonštině s užším zaměřením na odvozování. Poté je představena problematika prefixace: co je to prefix, jaké má vlastnosti a jaké prefixy se v japonštině vyskytují. V této části práce je i kapitola o metodologii práce, ve které je popsáno, jakým způsobem je řešen korpusový výzkum praktické části.

Praktická část obsahuje analýzu dat z korpusového výzkumu. Během analýzy byly vytvořeny významové skupiny a prefixy roztrždány do příslušných skupin. Prefixy jsou v rámci jednotlivých skupin popsány a seřazeny podle četnosti.

Ve výzkumné části se snažím zodpovědět otázku: jaké jsou významové skupiny, do kterých můžeme prefixy dělit a které z těchto skupin jsou nejvíce zastoupené a produktivní?

1 Japonská slovní zásoba

Tato kapitola je věnována popisu struktury japonské slovní zásoby a hlavních charakteristik jednotlivých jazykových strat.

1.1 Rozdělení vrstev japonské slovní zásoby

V této práci nahlížíme na vrstvy slovní zásoby podle jejich původu a charakteru. Stejně jako u jiných jazyků i japonská slovní zásoba je tvořena několika vrstvami, které se navzájem překrývají a prolínají. Kromě nativního jazyka obsahuje japonský lexikon i další vrstvy slovní zásoby ve formě přejatých slov.

V tradičních jazykových studiích se strata japonské slovní zásoby dělí do čtyř kategorií: a) *wago* (původní, nativní slova), b) *kango* (slova převzatá z čínštiny; sino-japonská slova), c) *garaigo* (slova převzatá z jiných jazyků než z čínštiny od 16. století), d) *konseigo* (hybridní slova, slova tvořená elementy z různých vrstev slovní zásoby). (Šibatani, 2005)

Kategorie slovní zásoby	Způsob zápisu	Příklady
<i>Wago</i> /nativní slova	<i>Hiragana, katakana</i> Čínské znaky/ <i>kandži</i>	kore (これ, tohle), aru (ある, být), wanwan (ワンワン, haf haf), jama (山, hora), takai (高い, vysoký)
<i>Kango</i> /sino-japonská slova	Čínské znaky/ <i>kandži</i>	ai (愛, láska),

		daigaku (大学, vysoká škola)
<i>Gairaigo/vypůjčená slova</i>	<i>Katakana, latinka</i>	miruku (ミルク, mléko), kurasu (クラス, třída), PC (osobní počítač)
Hybridní slova	<i>Hiragana, katakana</i> Čínské znaky/kandži	anpan (あんパン, pečivo plněné pastou z červených fazolí) – (<i>wago-gairaigo</i>), omotegenkan (表玄関, přední vchod) – (<i>wago-kango</i>)

Zdroj: (Adaptace z Tamamura, 1984; 110)

V tradičním rozdělení slovní zásoby je hybridním slovům přiřazen stejný status jako ostatním typům (*wago*, *kango* nebo *gairaigo*). Kagejama (2016) však argumentuje tím, že kategorie hybridních slov označuje taková slova, která vznikají na základě slov z ostatních kategorií slovo tvornými procesy, jako je skládání nebo odvozování, a není důvod, aby byla hybridní slova považována za samostatnou kategorii z hlediska analýzy moderní japonštiny a její slovo tvorby. Namísto kategorie hybridních slov staví slova zvukomalebná. Předkládaná práce se soustředí primárně na prefixaci, v japonštině existují zvukomalebné předpony, ale nevyskytují se v ní žádné předpony hybridní, proto zde vycházíme z Kagejamova rozdělení slovní zásoby.

V tabulce 1 jsou zvukomalebná slova jako *wanwan* (psí štěkot) zařazena do slovní kategorie japonských slov *wago*. Tento typ slov je také často označován termínem *onomatopoeie* z francouzského *onomatopée*. Původně tento termín okazoval na slova napodobující zvuky a v západních jazycích jsou někdy považována za „primitivní“ nebo „dětinská“. Nicméně v japonštině, je tato kategorie slov významově obsáhlejší a neomezuje se na pouhé napodobování zvuků přírody, lidí či zvířat. V japonštině můžeme zvukomalebná slova rozdělit do čtyř hlavních kategorií: *giseigo* (擬声語) – slova, která napodobují zvuky živočichů,

jako štěkot psa; *giongo* (擬音語) – slova napodobující zvuky neživých objektů, jako foukání větru nebo padání deště; *gitaigo* (擬態語) – slova, která zachycují vzhed, stav nebo formu nějakého objektu nebo akce; *gidžógo* (擬情語) – slova vyjadřující psychologické a tělesné stavy a pocity (Šibatani, 2005). Pro všechny tyto výrazy budeme souhrnně používat české označení zvukomalebná slova.

Protože je většina zvukomalebných slov součástí japonštiny již od doby, ještě před převzetím čínských znaků, tradiční pojetí japonské slovní zásoby (např. tzv. školní gramatika Hašimoto Šinkičiho) je nebere jako samostatnou kategorii slovní zásoby. Zvukomalebná slova však nejsou svým původem limitována pouze na původní nativní slova. Ve skutečnosti je mnoho typů zvukomalebných slov, jako například *bikkuri* (překvapení), která se vymykají základním fonologickým charakteristikám japonských slov *wago*, nebo *seisei-suru* (oddechnout si), které je reduplikací sino-japonského morfému. Zvukomalebná slova se navíc liší od ostatních typů slovní zásoby svým fonologickým, morfologickým a syntaktickým chováním (Kagejama, Kišimoto 2016). Z těchto důvodů budeme v této práci považovat zvukomalebná slova za jednu ze samostatných kategorií japonské slovní zásoby.

1.2 Wago

Původní slova japonského jazyka, které se nazýváme *wago*, tvoří přirozené jádro japonské slovní zásoby. K označení nativní japonštiny se také někdy užívá termín *jamato kotoba* (大和言葉). V současném ortografickém úzu se slova *wago* zapisují pomocí *hiragany* nebo v kombinaci *hiragany* a *kandži*. *Wago* tvoří základní, přirozenou slovní zásobu japonštiny, a tak slova označující základní pojmy jako části těla, přírodní objekty a přírodní jevy jsou *wago*. Pro znázornění můžeme uvést několik příkladů: *me* (目, oko), *te* (手, ruka), *ha* (歯, zub), *ki* (木), *ame* (雨, déšť), *sakana* (魚, ryba), *kome* (米, nezpracovaná rýže), *gohan* (ご飯, vařená rýže), *aru* (有る, existovat), *taberu* (食べる, jíst). Slova *wago* slouží převážně jako běžný hovorový

jazyk. Často nesou emotivní zabarvení, a jsou proto ideální pro vyjádření emocí apod. Z hlediska slovtvorby jsou slova *wago* považována za méně produktivní než sino-japonská slova. (Kagejama, Kišimoto 2016).

1.3 Sino-japonská slova (*kango*)

Sino-japonská slova nebo slova *kango* označují tu část japonské slovní zásoby, která vstoupila do japonštiny jako výpůjčka z čínštiny nebo slova složená ze sino-japonských morfémů. Status sino-japonských slov v japonštině je přirovnatelný ke statusu latinských slov v angličtině. Sino-japonská slova často vyjadřují abstraktní pojmy (Šibatani, 2005). Sino-japonská slova jsou typická pro formální tón řeči a najdeme je například v žurnalistice nebo akademickém jazyce. Většina sino-japonských slov (stejně jako ostatní cizí slova) vstupuje do japonštiny jako podstatná jména. Aby mohla fungovat jako slovesa, musí k nim být připojeno pomocné sloveso *suru*, například: podstatné jméno *kenkjú* (研究, studie, výzkum) se může stát slovesem *kenkjú-suru* (研究する, studovat, zkoumat).

Z morfologického hlediska mohou slova *kango* nabývat potenciálně téměř neomezené délky. Jsou také více analytická, a proto sémanticky více zřejmá než slova *wago* (Šibatani, 2005)

1.4 Gairaigo

Výraz *gairaigo* (外来語) v japonštině odkazuje na výpůjčky z cizích jazyků jiných než čínštiny, zejména ze západoevropských, jako je angličtina, němčina, francouzština, italština a holandština. V moderní japonštině odkazují slova *gairaigo* převážně na výrazy z angličtiny. Je přirozené, že *gairaigo* se v japonštině používá pro označování předmětů pocházejících ze Západu jako jsou součásti oděvu: *sukáto* (スカート, sukně), *borausu* (ブラウス, halenka),

poketto (ポケット, kapsa), stroje: *kamera* (カメラ, kamera), *terebi* (テレビ, televizor), materiály: *garasu* (ガラス, sklo), *gomu* (ゴム, guma) a potraviny: *kóhí* (コーヒー, káva), *bíru* (ビール, pivo), *pan* (パン, chléb), *batá* (バター, máslo). Velké množství takto převzaté slovní zásoby bylo zavedeno ve specializovaných oborech jako je školství, umění, ekonomie nebo politika (Mijadžima, 1980).

1.5 Zvukomalebná slova

Japonština disponuje rozsáhlým rejstříkem zvukomalebných slov, známých v lingvistice jako ideofony (Voeltz, Kilian-Hatz, 2001), mimetika nebo onomatopoeie (Hamano, 1998). Zvukomalebná slova můžeme nalézt v mluveném i psaném jazyce. Tato slova v japonštině neslouží pouze k napodobování zvuků, ale pokrývají mnohem širší rozsah významů. Mnoho zvukomalebných slov v japonštině označuje koncepty z jiných modalit než je ta zvuková. Toto lze nejnadhěji demonstrovat na příkladě *šinto* (し い ん と), což znamená „tíše“ (Hamano, 1998).

V japonštině se zvukomalebná slova vyskytují primárně jako příslovce, ale mohou vystupovat i jako podstatná jména nebo základ predikátů (Šibatani, 2005).

Příklad příslovce:

Inu ha wan-wan to hoeru (犬はワンワンと吠える, Pes štěká haf-haf)

Příklad podstatného jména:

Pika-pika no kucu (ピカピカの靴, lesklé boty)

Příklady predikátu:

Atama ga zuki-zuki suru (頭がズキズキする, Mít pulzující bolest hlavy)

Unagi ha nuru-nuru da (うなぎはヌルヌルだ, Úhoř je kluzký)

2 Slovotvorné procesy v současné japonštině

V následující části práce budou popsány nejčastější slovotvorné procesy, ke kterým dochází v současné japonštině s primárním zaměřením na odvozování a prefixaci. V japonštině dochází ke typově stejným slovotvorným procesům, jaké bychom našli i v evropských jazycích.

Než však začneme se samotným popisem slovotvorných procesů, musíme se nejdříve podívat na to, jaké prvky v těchto procesech figurují a z jakých komponentů se tedy komplexní slova tvoří.

2.1 Slova a morfémy ve slovtvorbě

V japonštině se slovotvorných procesů neúčastní pouze plnovýznamová, samostatná slova, ale na tvorbě nových, komplexních slov se produktivně podílejí i vázané morfémy. Existuje několik druhů morfémů. Primárně se morfémy dělí do dvou základních skupin, podle toho, zda jsou schopny stát samostatně, nebo zda je potřeba je připojit k jinému morfému. Samostatně stojící morfémy nazýváme volné morfémy, které fungují jako plnovýznamová slova. Ty můžeme ilustrovat na příkladech: *tomodači* (友達), *genki* (元気) nebo *hontó* (本当).

Pokud ale morfém není schopen stát samostatně a objevuje se pouze jako součást jiných komplexních slov, je považován za vázaný morfém. Vázané morfémy mohou být dále rozděleny na inflexní morfémy a derivační morfémy (Cudžimura, 1996).

Derivační morfémy jsou takové vázané morfémy, které mohou změnit význam a/nebo slovní druh slovního základu, ke kterému se váží. Derivační morfémy můžeme dále rozdělit na prefixy, sufixy a infixy. V japonštině ovšem neexistují žádné příklady infixů, tudíž se v japonštině zabýváme pouze prefixy a sufixy. Prefixy typicky mění pouze význam slovního základu, kdežto sufixy mají tendenci měnit slovní druh slovního základu, na který se váží. Narozdíl od derivačních morfémů se inflexní morfémy nepodílejí na tvorbě nových slov, ale napomáhají utvářet jiný tvar téhož slova. Mnoho morfémů, které se účastní verbálního a

adjektivního časování, lze považovat za příklady inflexních morfémů. Například morfém vyjadřující neminulý čas *-(r)u* a morfém vyjadřující minulý čas *-ta/da* pro japonská slovesa jsou inflexní morfémy. Morfémy vyjadřující neminulý a minulý čas pro přídavná jména *-i* a *(-kat)-ta* jsou také inflexní morfémy (Cudžimura, 1996).

2.2 Skládání

První ze slootovorných procesů, které zde budou představeny, je skládání. Složeniny jsou tvořeny kombinací dvou nebo více samostatných slov (nebo volných morfémů), ale některé složeniny mohou být utvořeny i kombinací vázaných morfémů. Skládání je v japonštině nejproduktivnější proces tvorby nových slov. Složeniny v japonštině vznikají různými způsoby, mohou být tvořeny pouze nativními slovy, sino-japonskými slovy, převzatými slovy nebo kombinací slov různého původu (Cudžimura, 1996).

Příklady nativních složenin:

aki-zora (秋空, podzimní obloha), *čika-miči* (近道, zkratka), *nomi-mizu* (飲み水, pitná voda), *juki-gie* (雪消え, tání sněhu), *tači-jomi* (立ち読み, čtení vestoje), *hara-ita* (腹痛, bolest břicha)

Příklady sino-japonských složenin:

ki-soku (規則, pravidlo), *kó-ri* (高利, vysoký zájem), *sacu-džin* (殺人, vražda; vrah), *kei-koku* (警告, upozornění), *ken-kjú* (研究, výzkum)

Příklady hybridních složenin:

- a) Sino-japonské + nativní: *dai-dokoro* (台所, kuchyně)
- b) Sino-japonské + *gairaigo*: *sekiju-sutóbu* (石油ストーブ, olejová kamna)
- c) *Gairaigo* + sino-japonské: *taoru-dži* (タオル地, utěrka)

d) Nativní + *gairaigo*: *ita-čoko* (板チョコ, čokoládová tyčinka)

e) *Gairaigo* + nativní: *garasu-mado* (ガラス窓, skleněné okno)

V japonštině mohou složeniny tvořit i pouze přejatá slova nebo zvukomaletná slova (Kagejama, Kišimoto, 2016):

Příklady *gairaigo* složenin:

gému-sentá (ゲームセンター, herní centrum), *onrain-gému* (オンラインゲーム,

online hra), *sofuto-tenisu* (ソフトテニス, tenis s měkkým míčkem)

Příklady zvukomalebých složených slov:

garagara-pon (ガラガラポン, kolo štěstí v loterii), *don-pači* (ドンパチ, zvuk výstřelu zbraně)

2.3 Odvozování

Odvozování je definováno jako slovotvorný proces, při kterém dochází k tvorbě nových slov změnou slovního druhu, přidáním nového, negramatického významu nebo obojímu najednou (Lieber, 2014). V japonském jazyce dochází ke změně slovního druhu přidáním morfému, konkrétně afixu (Cudžimura, 1996). V japonštině probíhá odvozování afixací a to buď pomocí předpon (prefixů) nebo přípon (sufixů). Afixace je proces, kdy se vázaný morfém, tedy afix, připojuje k morfologickému základu, což může být slovo nebo jiný morfém. Afixace zároveň patří spolu se skládáním k nejproduktivnějším slovotvorným procesům (Manova, 2014). Afixy se v japonštině mohou vázat na kořen, kmen, slovo a slovo + (jednotka, která je větší než slovo, ale není syntaktickou frází) (Kagejama, 2001) .

Předpony zpravidla přidávají základu nový význam, ale nemění jeho slovní druh. Předpony najdeme ve všech vrstvách japonské slovní zásoby (Kagejama, Kišimoto 2016).

Příklady nativních odvozených slov:

ka-jowai (力弱い, velmi slabý), **bun-nagaru** (ぶん殴る, silně bušit), **ma-ue** (真上, přímo nad), **nise-daia** (偽ダイヤ, falešný diamant), **mono-šizuka** (物静か, velmi potichu)

Příklady sino-japonských odvozených slov:

zen-sekai (全世界, celý svět), **čo-ógata** (超大型, extra velká velikost), **han-tokeimawari** (反時計回り, proti směru hodinových ručiček), **gen-šačo** (現社長, nynější ředitel společnosti), **zen-daitórijó** (前大統領, bývalý prezident), **mai-gecujóbi** (毎月曜日, každé pondělí)

Příklady gairaijo odvozených slov:

mai-ká (マイカー, osobní automobil), **hai-tenšon** (ハイテンション, velké napětí), **mini-taiken** (ミニ体験, malé zkušenosti)

Příklady zvukomalebných odvozených slov:

doka-juki (ドカ雪, silné sněžení), **zuba-nukeru** (ずば抜ける, zcela vynikat nad ostatními), **bura-sagaru** (ぶら下がる, volně viset)

Na druhé straně přípony mají tendenci měnit slovní druh základu, ke kterému se připojí. Přípony také můžeme najít ve všech vrstvách japonské slovní zásoby, ale neexistuje příliš přípon z kategorie zvukomalebných slov (Kagejama, Kišimoto 2016).

Příklady nativních odvozených slov:

kanaši-sa (哀しさ, smutek), **acu-mi** (厚み, tlouška, hustota), **haru-meku** (春めく, ukazovat známky jara), **kodomo-ppoi** (子どもっぽい, dětinský), **otoko-raší** (男らしい, mužný), **sabiši-ge** (寂しげ, vypadat osaměle), **gura-cuku** (ぐらつく, uvolnit se), **daraši-nai** (だらし無い, neuvážený)

Příklady sino-japonských odvozených slov:

eiga-ka (映画化, udělat film z), *sekai-teki* (世界的, celosvětový), *arukari-sei* (アルカリ性, zásadité), *ródó-ša* (労働者, pracovník), *doicu-džin* (ドイツ人, Němec), *nihon-fú* (日本風, japonský styl), *takuši-dai* (タクシー代, poplatek za taxi)

Příklady *gairaiqo* odvozených slov:

manga-čikku (漫画チック, legrační), *kinniku-man* (キン肉マン, „svalnatý muž“;

postava z japonského komiksu), *Waseda-izumu* (早稲田イズム, Waseda-ism),

puraisu-daun

(プライスダウン, snížená cena)

Příklady zvukomalebných odvozených slov:

futo-ččo (太っちょ, obtlouklý člověk), *gaki-nčo* (餓鬼んちょ, hanlivé označení

nevhodně se chovajícího dítěte)

Jak už bylo zmíněno přípony v japonštině mohou měnit slovní druh základu, na který se připojují. Mohou měnit například přídavná jména na podstatná: *kanaši* → *kanaši-sa*, podstatná jména na přídavná: *kodomo* → *kodomo-ppoi*, či na sloveso: *gura* → *gura-cuku*.

U sino-japonských komplexních slov je složité rozhodnout, zda se jedná o složeninu nebo o slovo vytvořené pomocí přípony. Nomura (1978) uvádí příklady *tokubecu-ši* (特別市, zvláštní město), *mui-son* (無医村, obec bez lékaře), *heikin-ten* (平均点, průměrná hodnota) a *hensa-či* (偏差値, hodnota odchylky). *Ši* v *tokubecu-ši* a *son* z *mui-son* nalezneme i v levém postavení ve složeninách jako *ši-jakušo* (市役所, obecní úřad) a *son-ččo* (村長, starosta), takže pravděpodobně můžeme považovat *tokubecu-ši* a *mui-son* za složeniny. *Ten* ze slova *heikin-ten* může stát jako samostatné slovo, tak můžeme *heikin-ten* také označit jako složeninu, ale *či* z *hensa-či* nestojí nikdy samostatně a téměř nikdy se nevyskytuje jinde než v konečné pozici komplexních slov, jako v *sú-či* (村長, číselná hodnota), *zettai-či* (絶対値, absolutní hodnota) nebo *saidai-či* (最大値, maximální hodnota), a tak je můžeme či považovat za příponu.

Jednoznakový sino-japonský morfém můžeme považovat za příponu, pokud ji lze připojit k *wago*, *kango* a *gairaigo*.

2.4 Reduplikace

Reduplikace je slovotvorný proces, kdy se část slova nebo celé slovo opakuje za vzniku nového slova. Tento proces můžeme nalézt téměř ve všech vrstvách japonské slovní zásoby, ale primárně se objevuje ve vrstvách *wago* a zvukomalebných slov (Cudžimura, 1996).

Za pomoci reduplikace lze v japonštině vyjádřit různé informace, nejčastěji množné číslo, zdůraznění informace, vyjádření okolností nebo následnosti.

Příklady množného čísla:

kami-gami (神々, bohové), *hito-bito* (人々, lidé), *ware-ware* (我々, my), *kuni-guni* (国々, státy), *jama-jama* (山々, hory)

Příklady zdůraznění:

naga-naga (長々, velmi dlouhé), *acu-acu* (熱々, vařící), *karu-garu* (軽々, velmi snadno), *ita-ita-ši* (痛々しい, bolestivé na pohled)

Příklady vyjádření okolností:

hanaši wo ši-ši tabeta. (話をしいしい食べた, Jedli jsme a mluvili u toho.), *Sono ko ha naki-naki kaetta.* (その子は泣き泣き帰った, Dítě se vrátilo domů s pláčem.)

Příklady vyjádření následnosti:

hi-bi (日々, den po dni), *cugi-cugi* (次々, jedno po druhém), *dan-dan* (段々, postupně), *toki-doki* (時々, občas)

Příklady převzaty z (Cudžimura, 1996) a (Olsson, 2015).

2.5 Mísení

Mísení je proces tvorby slov velmi podobný skládání. Komplexní slova vytvořena mísením jsou ve své podstatě složeniny tvořené ze dvou lexikálních položek, u nichž došlo buď u jedné nebo obou k odstranění jejich části (zkracování). Neexistuje žádné omezení týkající se kategorií slovní zásoby, mísení můžeme najít napříč všemi vrstvami japonské slovní zásoby (Emonds, Janebová, 2014).

Příklady *kanqo* + *qairaiqo* slov:

dotanba (土壇場, na poslední chvíli) + *kjanseru* (キャンセル, zrušit) → *dotakjan* (ド
タキャン, zrušit na poslední chvíli)

Příklady *kanqo* + zvukomalebných slov:

ginza (銀座, nákupní čtvrť v Tokiu) + *burabura* (ぶらぶら, procházet se) → *ginbura*
(銀ぶら, procházet se po Ginze)

Příklady nativních + *qairaiqo* slov:

asa (朝, ráno) + *šanpú* (シャンプー, šampón) → *asašan* (朝シャン, ranní sprcha)

Příklady názvů míst:

kokubundži (国分寺) + *tačikawa* (立川) → *kunitači* (国立, název místa nacházejícího
se mezi *kokubundži* a *tačikawou*)¹

Příklady převzaty z (Kagejama, Kišimoto, 2016).

---

¹ Jak můžeme vidět v příkladu názvů míst, mísení se používá i při vytváření názvů nových míst. Musíme však zmínit, že pokud bychom vzniklé slovo četli sino-japonsky, četlo by se *kokuricu*, což znamená „národní“. Aby se předešlo náhodné homofonii, oba znaky se v tomto případě čtou japonsky a výsledná výslovnost je *kunitači*.

2.6 Konverze

Termín „konverze“ označuje změnu jednoho slovního druhu na jiný, která není doprovázena změnou formy. V japonštině se tento mechanismus slovo tvorby objevuje prakticky výhradně v kategorii slovní zásoby *wago*. A to proto, že slova z kategorie *wago* mají časovatelné sufixy, a tak u nich lze poměrně snadno určit základní formu. Naopak u ostatních kategorií japonské slovní zásoby je velmi obtížné určit základní formu slova, nelze proto morfologicky rozhodnout z jakého a na jaký slovní druh by konverze dané slovo měnila. Například ve větě: *júdžin ni čúkoku suru* (友人に忠告する, Varovat přítele) je *čúkoku* slovesné jméno, ale v *óku no čúkoku* (多くの忠告, mnoho varování) je to podstatné jméno. Neexistuje žádný morfologický důkaz, že podstatné jméno *čúkoku* vzniklo ze slovesného jména *čúkoku* nebo naopak pomocí konverze. Jak už bylo zmíněno, termín „konverze“ se s ohledem na japonštinu používá výlučně pro změnu slovního druhu v kategorii *wago* a to nejčastěji, když je nominalizováno sloveso za vzniku podstatného jména nebo při změně podstatného jména na přídavné jméno (Kagejama 2010).

Nominalizace u sloves probíhá vytvořením takzvaného i-kmenu. Vytvoření přídavného jména z podstatného vzniká jednoduchým přidáním sufixu *na*. Reprezentativní příklady jsou uvedeny níže (Kagejama, Kišimoto 2016).

Příklady konverze slovesa na podstatné jméno:

asobu (遊ぶ, hrát si) → *asobi* (遊び, hraní), *nemuru* (眠る, spát) → *nemuri* (眠り, spánek), *kangaeru* (考える, přemýšlet) → *kangae* (考え, myšlenka), *nigiru* (握る, uchopit) → *onigiri* (お握り, rýžová koule)

Příklady konverze podstatného jména na přídavné jméno:

genkin (現金, hotovost) → *genkin-na* (現金な, zistný), *ógesa* (大げさ, buddhistická štóla) → *ógesa-na* (大げさな, přehnaný), *mašikaku* (真四角, čtverec) → *mašikaku-na* (真四角な, hranatý)

2.7 Zkracování

Zkracování je fenomén zkrácení existujícího slova a vynechání jeho části. V japonštině tento proces nalezneme často ve jazykových vrstvách *wago*, *kango* a *gairaigo* a je většinou omezen na hovorový jazyk. Zkracování v japonštině se dělí na dva druhy, zadní zkracování a přední zkracování (Cudžimura, 1996).

V příkladech jsou uvedeny ukázky ze tří vrstev japonské slovní zásoby a elidované části jsou ohraničeny čtvercovými závorkami.

Příklady zadního zkracování:

wago: *sakasa*[ma] (逆さ[ま], vzhůru nohama), *nigiri*[zusi] (にぎり [寿司], ručně

válené suši)

kango: *čúgaku*[kó] (中学 [校], střední škola), *kósoku*[dóro] (高速[道路], dálnice)

gairaigo: *suto*[raiki] (スト [ライキ], zásah v baseballu), *kone*[kušon] (コネ[クシヨ

ン], spojení)

Příklady předního zkracování:

wago: [*tomo*]dači ([友]達, kamarád), [*wa*]sabi ([わ]さび, wasabi)

kango: [*kei*]sacu ([警]察, policie), [*ma*]jaku ([麻]薬, narkotika), [*kis*]saten ([喫]茶店,

kavárna)

gairaigo: [*aru*]baito ([アル]バイト, brigáda), [*intá*]netto ([インター]ネット,

internet)

„Zadní zkracování“ a „přední zkracování“ jsou termíny, které odkazují na místo, kde došlo k „odříznutí“ části slova, ale ve skutečnosti to, co ze slova zbylo je ta důležitá část. Zadní zkracování je daleko běžnější, důvodem je fakt, že když zůstane ze slova přední část, je výsledné slovo snadno interpretovatelné a původní slovo snadno rozpoznatelné. Naopak v případě předního zkracování, kdy z původního slova zůstane zadní část, je obtížnější

odhadnout původní slovo. Vzniklá slova jako *dači* („kámoš“), *sacu* (policie) nebo *jaku* (drogy) jsou pak nápadná a jsou často omezena na argot určitých skupin lidí nebo na vulgární řeč (Kagejama, Kišimoto 2016).

2.8 Prefixace

V této kapitole budou podrobněji popsány vlastnosti předpon (prefixů) v japonštině a nastíněny problémy rozdílu prefixace a skládání. Prefix je vázaný morfém pojící se před slovní základ a modifikuje jeho význam. Jak již bylo zmíněno, prefixy nemají tendenci měnit slovní druh (ačkoli existují výjimky, které budou zmíněny později v této kapitole). Jeden prefix se může pojit na více slovních druhů, ale existují prefixy, které se pojí pouze na vybrané slovní druhy jako předpona *su-* (素) přidávající slovnímu základu význam „holý“ nebo „obnažený“, se pojí pouze na vybraná podstatná jména (Šibatani, 2005). Na druhou stranu, například zdobňující předpona *ko-* (小) se může vázat na podstatná jména, přídavná jména, adjektivní jména a slovesa (Kagejama, Kišimoto 2016):

Příklady:

- a) Podstatná jména: *ko-tori* (小鳥, ptáček)
- b) Přídavná jména: *ko-dakai* (小高い, mírně zvýšené)
- c) Adjektivní jména: *ko-iki* (小粋, elegantní)
- d) Slovesa: *ko-dzuku* (小突く, postrčit)

Předpona *ko-* nám může opět posloužit jako příklad, když se podíváme jaký mohou prefixy způsobit nesoulad mezi morfologickou strukturou a sémantickou interpretací. Názorný příklad tohoto nesouladu můžeme vidět v idiomatické frázi: *ko-kubi wo kašige-ru* (小首を傾げる, „mírně naklonit hlavu na jednu stranu“). Morfologicky je prefix připojen k podstatnému

jménu *kubi* (首, krk), zatímco v sémantické interpretaci je prefix napojen na celou verbální frázi *kubi wo kašige-ru* (naklonit hlavu na stranu). Výraz ve frázi *ko-kubi wo kašige-ru* se tedy nevztahuje na velikost krku, nýbrž na míru ohnutí hlavy. Je důležité zmínit, že tento druh vazby prefixu *ko-* není produktivní, objevuje se pouze velmi omezeně u pevně ustálených, idiomatických výrazů. Tento fenomén tedy neodpovídá obecným charakteristikám afixů (Kagejama, Kišimoto 2016).

Ačkoli se většina předpon pojí k menším jednotkám jako je morfém nebo slovo a vykazuje nižší produktivitu, několik prefixů je poměrně produktivních ve specifických sémantických oblastech a jsou schopny pojit se i na větší prvky než je jen slovo nebo morfém, které (Kagejama, 2001) nazývá „slovo +“. Afixace slova + vykazuje přízvukové vlastnosti podobné frázi. Například prefix *zen-* (前, předchozí) může být připojen k souřadnému spojení několika slov: *zen-[sóri-daidžin ojobi gaimu-daidžin]* (前-[総理大臣及び外務大臣], bývalý premiér a bývalý ministr zahraničních věcí). Předpona však nemůže být připojena k syntaktické frázi: **zen-[kaiša no šačó]* (前-[会社の社長], bývalý ředitel společnosti) (Kagejama, Kišimoto 2016).

Obecně mají komplexní slova v japonštině strukturu rozvíjenou doleva, tudíž se jejich řídicí člen nachází vpravo. V japonštině toto pravidlo však neplatí zcela bez výjimek a pro určení řídicího členu je důležitý jak morfologický, tak sémantický pohled. Kagejama (1982) upozorňuje, že doleva rozvíjená struktura se týká většiny komplexních slov v japonštině, a to primárně komplexních slov z nativní slovní zásoby, ale objevují se i ostatní druhy struktur (doprava rozvíjená, souřadná a exocentrická struktura bez řídicího členu), zejména v sino-japonské vrstvě slovní zásoby. Jak už v této práci bylo zmíněno, předpony v japonštině obecně nemají schopnost měnit slovní druh slovního základu, ke kterému se připojují. Existují však sino-japonské prefixy, které se vymykají tomuto pravidlu. Negativní předpony *mi* (未, ještě ne), *mu* (無, ne, neexistující) a *fu* (不, negující předpona) mají schopnost měnit slovní druh jejich slovního základu a zároveň vytváří komplexní slova s doleva rozvíjenou strukturou.

Příklady změny verbálního jména na adjektivní jméno:

seidžuku (suru) (成熟, zralost, dospělost) → *miseidžuku (na)* (未成熟, nezralost, dětinskost)

Příklady změny podstatného jména na adjektivní jméno:

sekinin (責任, odpovědnost) → *musekinin (na)* (無責任, nezodpovědnost)

Příklady změny podstatného jména na adjektivní jméno:

kigen (機嫌, nálada) → *fukigen (na)* (不機嫌, špatná nálada)

Ve všech těchto příkladech se původní slovní druh mění na adjektivní jména. Předpokládá se tedy, že tyto negativní sino-japonské předpony mění slovní druh svého slovního základu (Kagejama, Kišimoto 2016). Ve skutečnosti existuje mnohem více sino-japonských předpon, které mění slovní druh. Ačkoli jsou morfologicky označeny jako předpony, ponechaly si tyto sino-japonské morfémy stejně jako tři negativní prefixy originální predikativní funkci, kterou nesly v čínštině, spolu s jejich lexikálním významem. Příklady sino-japonských předpon měnící podstatná jména na komplexní adjektivní jména (Kagejama, Kišimoto 2016): **ta-kinó (na)** (多機能, multifunkční), **aku-šumi (na)** (悪趣味, špatná chuť), **kó-seinó (na)** (高性能, vysoká výkonost), **rjó-šicu (na)** (良質, dobrá kvalita), **aku-šicu (na)** (悪質, špatná kvalita).

Tato komplexní slova, pocházející ze sino-japonské vrstvy slovní zásoby, sdílejí slovní druh adjektivní jména, jak je patrné z jejich kompatibility s adjektivní koncovou *-na*.

Na základě těchto morfologických a sémantických zvláštností Kagejama (2010) navrhl schéma znázorňující povahu exocentrických komplexních slov (nemající jasný řídicí člen) a aplikoval ho na komplexní slova tvořená prefixy, které mají doleva rozvíjenou strukturu a měnící slovní druh.

Futop-para (太っ腹, velké srdce; „štědrý“) = *hara ga futoi* (腹が太い), někdo má velké srdce; někdo je štědrý)

Morfologicky: přídavné jméno (velký) + podstatné jméno (srdce)

Sémanticky: podstatné jméno (srdce) je přídavné jméno (velký)

Kagejama (2010) tvrdí, že navrhovaná analýza má tu výhodu, že se dá aplikovat na předpony měnící slovní druh. I předpony *mi-* *mu-* a *fu-* považované za výjimky lze analyzovat dle tohoto schématu. Toto tvrzení můžeme prezentovat parafrázováním za použití přídavného jména *nai*:

Mu-sekinin = *sekinin ga nai*.

(無責任, nezodpovědnost) = (責任がない), nenést žádnou odpovědnost)

Tato analýza zachycuje nesoulad mezi morfologickou funkcí vázaných sino-japonských morfémů jako předpon a jejich sémantickou funkcí jakožto predikátů. A také dokazuje, že levý člen komplexních slov může hrát klíčovou roli při určování slovního druhu, významu a subkategorizace celku (Kagejama, Kišimoto 2016).

Sémantické efekty neřídících členů komplexních slov mohou tímto způsobem vést k přehodnocení tradičního rozdílu mezi skládáním a afixací. Skládání kombinuje dvě (nebo více) slov za vzniku nového slova, zatímco afixace připojuje přípony nebo předpony ke slovnímu základu a vytváří tak nové slovo.

Namiki (2013) uvádí zajímavé příklady, kde podstatná jména nabývají nového významu, který se odchyľuje od původního, když se dané podstatné jméno vyskytuje v levé části složeniny:

Příklady:

- a) **Mame** (豆, fazole): *mame-denkjú* (豆電球, malá žárovka), *mame-taifú* (豆台風, velmi malá vychřice), *mame-čišiki* (豆知識, málo znalostí)
- b) **Hime** (姫, princezna): *hime-kjúdai* (姫鏡台, malý prádelník), *hime-juri* (姫百合, malá lilie)

- c) **Oni** (鬼, obr): *oni-hitode* (鬼海星, velká hvězdice), *oni-janma* (鬼蜻蜓, velká vážka)
- d) **Kusa** (草, tráva): *kusa-keiba* (草競馬, místní dostihy), *kusa-jakjú* (草野球, amatérský baseball)

V těchto příkladech podstatné jméno „fazole“ vyjadřuje význam něčeho „malého“. Podobně funguje podstatné jméno „princezna“, které v závislosti na použití naznačuje význam „malé“, „roztomilé“. Sémantické posuny jsou pozorovány i u podstatných jmen „obr“ a „tráva“, které příslušně vyjadřují významy „velký a neobvyklý“ a „místní nebo neprofesionální“. Je důležité zdůraznit, že sémantické posuny se u těchto slov odehrávají pouze při výskytu na levé, modifikující pozici některých složenin, ale nikdy nevystupují s tímto významem v pravé řídicí pozici (Kagejama, Kišimoto 2016). Tímto chováním vlastně odpovídají tato podstatná jména definici předpon.

Podobné jevy můžeme pozorovat i u některých složených sloves. Například *buči-* (打ち, od slovesa udeřit) v *buči-kiru* (ぶち切る, sekát) a *buči-kireru* (ぶち切れる, rozruřit se). První sloveso *buči-* ztratilo svůj původní fyzický význam a změnilo ho na více abstraktnější ráznosti nebo násilnosti akce. Tento sémantický posun někdy probíhá v korelaci s fonetickou erozí, kdy dochází k výpadku samohlásky *i*, jako v *buččigiru* (打つ千切る, násilím roztrhat) nebo *bukkorosu* (ぶつ殺す, umlátit k smrti). Z těchto důvodů je považováno *buči-* spíše za předponu než za plnohodnotné sloveso. Ačkoli předchozí příklady sloučenin a *buči-* spadají do širokého pokrytí gramatikalizace, nacházejí se na různých úrovních tohoto procesu. Zatímco předchozí příklady sloučenin zůstávají ve stádiu desémantikalizace, *buči-* pokročilo do dalšího stupně dekategoriace (Kagejama, Kišimoto 2016).

3 Metodologie práce

Cílem mé bakalářské práce bylo roztřídit prefixy do významových skupin, popsat jednotlivé prefixy a klasifikovat významy prefixů dle četnosti jejich užití.

Jako metodu řešení praktické části práce jsem zvolil korpusový výzkum. Korpusový výzkum jsem zvolil proto, že je to nejsnazší a nejvhodnější způsob sběru dat a informací pro tuto práci ve srovnání s jinými metodami, například s dotazníkovým výzkumem.

3.1 Korpusový výzkum

V první fázi výzkumu byl excerpován seznam 221 prefixů ze slovníku *UniDic* a následně byly připraveny korpusy slov obsahující jednotlivé předpony z vyhledávací aplikace *Čúnagon* (中納言). Seznam prefixů z *UniDic* byl vybrán, protože je rozsahem největší, což vyhovovalo záměru práce co nejpodrobněji zmapovat prefixaci v japonštině. Díky jednoduchému vyhledávání řetězců a vyhledávacím funkcím využívající morfologické informace aplikace *Čúnagon* (中納言) bylo možné připravit korpusy pro všechny prefixy ze seznamu s maximalizováním pravděpodobnosti, že daný morfém v korpusu opravdu vystupuje jako prefix.

V druhé fázi byla z korpusů vyčleněna nejfrekventovanější slova reprezentující jednotlivé prefixy, a z nich určeny významy každého daného prefixu. Následně byly vytvořeny sémantické skupiny a prefixy rozřazeny do příslušných sémantických skupin. Dále byly popsány charakteristiky jednotlivých prefixů a vybrány reprezentativní příklady slov, ve kterých se vyskytují. V rámci jednotlivých sémantických skupin jsem prefixy seřadil dle jejich relativní četnosti, kterou jsem určil pomocí funkce odstranění duplikací v Microsoft excel.

Několik prefixů ze seznamu *UniDic* bylo ze seznamu vyřazeno, protože nesplňovaly definici pro tento slovotvorný prostředek. U těchto prostředků buď nedošlo ke změně formy (jde o kořeny, ne předpony) nebo k sémantickému posunu, což jsou předpoklady prefixace. Z tohoto důvodu ve své práci místo původních 221 prefixů pracuji se 188. Seznam vyloučených morfémů:

一 (いち)	入 (にゅう)	馬鹿 (ばか)
週 (しゅう)	横 (よこ)	商 (しょう)
向こう (むこう)	分 (ぶん)	貸し (かし)

党 (とう)	全幅 (ぜんぷく)	消 (しょう)
全高 (ぜんこう)	皆 (かい)	親 (しん)
毎時 (まいじ)	枚 (まい)	広 (ひろ)
毎秒 (まいびょう)	下り (くだり)	代 (だい)
干し (ほし)	上り (のぼり)	およそ
定 (てい)	pH	注 (ちゅう)
奪 (だつ)		
駐 (ちゅう)		
内 (うち)		
ノ		
比 (ひ)		

3.2 Nevýhody korpusového výzkumu

Nevýhodou korpusového výzkumu je ne zcela úplná spolehlivost a správnost vyhledaných výsledků (která souvisí především s tím, že jsem využíval celý rozsah korpusu, nejen manuálně zkontrolovanou jádrovou část). Při ručním hledání reprezentativních slov pro jednotlivé prefixy jsem detekoval i příklady, kdy hledaný morfém v daném příkladě nevystupoval jako prefix, ale například jako sufix nebo i samostatné slovo. Z tohoto důvodu nemůže být určení četnosti přesné a její hodnoty jsou pouze orientační. Dalším omezením tohoto výzkumu vychází z užití *UniDic* jako zdroje seznamu prefixů. *UniDic* ač velice obsáhlý zřejmě neobsahuje všechny potenciální prefixy existující v japonském jazyce (např. *hono* (仄, mírný)).

4 Korpusový výzkum

V praktické části rozdělují skupiny prefixů do dvou širších skupin na operátory a sémantické modifikátory. Ve skupině operátorů jsou zařazeny ty skupiny prefixů, které fungují podobně jako logické operátory.

4.1 Operátory

4.1.1 Záporné předpony

無

無 (む) je negativní prefix vyjadřující: stav nebo akci s absencí něčeho nebo s nedostatkem něčeho. Prefix se také objevuje ve čtení ぶ. Podobně jako 不 může indikovat subjektivně nepříznivou konotaci. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **無限** (むげん, nekonečno), **無理** (むり, nemožné), **無料** (むりょう, zdarma), **無生物** (むせいぶつ, neživý předmět), **無秩序** (むちつじょ, zmatek).

非

非 (ひ) je negativní prefix vyjadřující: ne- ve významu opaku, kdy obrátí význam slovního základu. Váže se převážně na podstatná jména. Ve vaznosti nemá omezení na původ slovního základu (sino-japonský, nativní, *gairaigo*). Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **非効率** (ひこうりつ, neefektivní), **非合理** (ひごうり, nelogické), **非売品** (ひばいひん, není na prodej), **非暴力** (ひぼうりょく, nenásilné), **非常識** (ひじょうしき, nesmyslnost).

反

反 (はん) je negativní prefix s významem anti-. Slova s touto předponou mají tendenci vyjadřovat nějaký vzdor, opozici či protiklad. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **反社会的** (はんしゃかいてき, anti-sociální), **反比例** (はんひれい, inverzní poměr), **反作用** (はんさよう, reakce), **反体制** (はんたいせい, antiestablishment), **反時計回り** (はんとけいまわり, proti směru hodinových ručiček), **反主流** (はんしゅりゅう, anti-mainstream).

未

未 (み) je negativní prefix vyjadřující: *ještě nebylo dosaženo určitého stavu nebo akce*. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **未知** (みち, dosud neznámé), **未定** (みてい, dosud nerozhodnuté), **未婚** (dosud svobodný/á), **未成年** (みせいねん, neploletý/nezletilý).

不

不 (ふ) je negativní prefix vyjadřující: *nebýt ve stavu; být v nedostatku nebo nečinit*. Prefix se také objevuje ve čtení ぶ. Často se pojí se する slovesy. Může indikovat subjektivně nepříznivou konotaci. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **不人気** (ふにんき, nepopulární), **不具合** (ふぐあい, problém), **不利益** (ふりえき, nevýhoda), **不合理** (ふごうり, nelogický), **不安** (ふあん, neklid), **不都合** (ふつごう, nepříznivé).

抗

抗 (こう) je negativní prefix s významem anti-. Slova s touto předponou mají tendenci vyjadřovat nějaký vzdor, opozici či protiklad. Také se velmi často objevují ve slovech označující léčiva. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **抗凝固** (こうぎょうこ, anti-koagulant), **抗炎症剤** (こうえんしょうざい, protizánětlivé léčivo), **抗精神病薬** (こうせいしんびょうやく, anti-psychotikum), **抗不安薬** (こうふあんやく, léky proti úzkosti), **抗ヒスタミン** (こうヒスタミン, anti-histaminikum).

負

負 (ふ) je negativní prefix s významem mínus. Slova s touto předponou jsou taková slova, jejichž význam nabývá negativních hodnot. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **負帰還** (ふきかん, negativní zpětná vazba), **負イオン** (ふイオン, záporný iont), **負電荷** (ふでんか, negativní elektrický náboj), **負債** (ふさい, dluh).

ノン

ノン je negativní prefix vyjadřující absenci něčeho. Prefix je přejatý z anglického *non-* a pojí se převážně na přejatá slova (*gairaigo*). Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **ノンキャリア** (pozice bez kariérního postupu), **ノンベジタリアン** (nevegetariánské), **ノンアルコール** (bez alkoholu), **ノンアド機能** (ノンアドきのう, funkce bez reklam).

アンチ

アンチ je negativní prefix s významem anti- a vyjadřuje opak. Prefix je přejatý z anglického *anti-* a pojí se převážně na přejatá slova (*gairaigo*). Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **アンチエイジング** (proti stárnutí), **アンチウィルス** (anti-virus), **アンチコピー技術** (software zabraňující kopírování).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	無, 非, 反
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	未, 不, 抗
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	ノン, 負
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	アンチ

4.1.2 Uctivé prefixy

御

御 je honorifický prefix, který se používají pro dva účely: mluvit s úctou o rodině, věcech nebo činech cizího nebo sociálně nadřazeného člověka nebo mluvit obecně zdvořilým či uhlazeným způsobem. Tento prefix má několik způsobů čtení, přičemž dvě nejběžnější čtení jsou *o-* (お-) a *go-* (ご-). Obecně platí, že *お-* předchází nativní japonská slova, zatímco *ご-* se pojí na slova

sino-japonská. Existují však výjimky, u kterých toto pravidlo neplatí, např. お茶 (おちゃ, čaj), お電話 (おでんわ, telefonát) nebo ごゆつくり (nenuceně). Obecně také platí, že se tato předpona nepojí na *gairaigo* a mimetická slova, i zde však existují výjimky, např. おトイレ (toaleta). Prefix se také objevuje ve čtení *mi-* (み-) a používá se ve slovech náboženství nebo císaře. Má ještě další dvě možná čtení *on-* (おん-) a *gjo-* (ぎょ-), ta se však objevují velmi zřídka. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: お勧め (おすすめ, doporučení), お目出度う (おめでとう, gratulace), お休みなさい (おやすみなさい, dobrou noc), お帰り (おかえり, návrat), ご存じ (ごぞんじ, vědět), ご丁寧 (ごていねい, zdvořilý), 御輿 (みこし, přenosná svatyně).

貴

貴 (き) je honorifický prefix, který se pojí ke slovům souvisejícím s lidmi nebo věcmi, za účelem vyjádření repektu či hodnoty. Prefix je spíše archaický a dnes už se téměř nepoužívá. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: 貴公子 (きこうし, potomek urozené rodiny), 貴婦人 (きふじん, dáma), 貴金属 (ききんぞく, drahé kovy), 貴国 (きこく, Vaše země).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	御
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	貴
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.1.3 Číselné operátory

第

第 (だい) je prefix pro vytváření řadových čísel. Za prefixem stojí vždy numerická hodnota. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **第一幕目** (だいいちまくめ, první akt), **第一章** (だいいっしょう, první kapitola), **第二次世界大戦** (だいにじせかいたいせん, Druhá světová válka), **第五** (だいご, pátý).

築

築 (ちく) je prefix s významem roky od výstavby. Prefix se používá pro vyjádření věku budov. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **築年数** (ちくねんすう, věk budovy), **築二十年** (ちくはたとせ, 20 letá budova).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	第, 築
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.1.4 Předpony vyjadřující neutralizaci

脱

脱 (だつ) je prefix s významem *de-*. Prefix se používá pro vyjádření oddělení, ztráty, obratu nebo úniku. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **脱分極** (だつぶんきよく, depolarizace), **脱感作** (だつかんさ, znečitlivění), **脱構築** (だつこうちく, dekonstrukce), **脱石油** (だつせきゆ, vyproštění od závislosti na ropě).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	脱
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.1.5 Předpony vyjadřující pasivizaci

被

被 (ひ) je prefix, který označuje pasivního příjemce určité akce. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **被害者** (ひがいしゃ, oběť), **被造物** (ひぞうぶつ, něco vytvořené), **被雇用者** (ひこようしゃ, zaměstnanec), **被压迫民族** (ひあっぱくみんぞく, diskriminovaná etnika).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	被
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2 Sémantické skupiny

4.2.1 Předpony vyjadřující pravost, autentičnost

生

生 (き/なま) je prefix, který ve čtení (き) nese význam ryzí, surový, nezpracovaný. Ve čtení (なま) nese význam syrový, přírodní, čerstvý. Prefix se často pojí se slovy, která označují surové materiály, plodiny nebo potraviny. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **生糸**(きいと, surové hedvábné vlákno), **生醤油**(きじょうゆ, čistá sojová omáčka), **生コンクリート**(なまコンクリート, tekutý beton), **生ビール**(なまビール, nepasterizované pivo), **生牛肉**(なまにく, syrové maso), **生野菜**(なまやさい, čerstvá zelenina).

素

素 (す) je prefix s významem pouhý, prostý, nahý či obnažený. Prefix naznačuje, že k věci, stavu nebo akci nebylo přidáno nic dalšího. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **素肌**(すはだ, holé/nahé tělo), **素顔**(すがお, nenamalovaný obličej), **素泊り**(すどまり, pobyt přes noc bez jídla), **素手**(すて, holé/prázdné ruce).

真

真 (ま/まつ) je prefix s významem pravý, čistý, skutečný. Slova s tímto prefixem vyjadřují, že nějaká věc, situace, stav nebo pocit jsou ryzí a zesiluje jejich význam. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **真っ黒**(まっくろ, tmavě černá), **真正面**(ましようめん, přímo naproti), **真っ直ぐ**(まっすぐ, přímo), **真夜中**(まよなか, půlnoc), **真っ最中**(まっさいちゅう, střed).

実

実 (じつ) je prefix s významem reálný, upřímný. Prefix se používá pro vyjádření skutečnosti nebo pravdivosti stavu věcí. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **実データ**(じつデータ, skutečná data), **実物**(じつぶつ, originál/skutečná věc), **実世界**(じつせかい, reálný svět), **実体験**(じつたいけん, skutečná zkušenost).

偽

偽 (にせ) je prefix s významem pseudo-. Prefix se používá pro vyjádření, že je něco nepravé, lživé nebo pouze napodobené. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **偽情報** (にせじょうほう, dezinformace), **偽札** (にせさつ, padělané peníze), **偽物** (にせもの, imitace), **偽者** (にせもの, podvodník/lhář).

原

原 (げん) je prefix s významem základní, surový. Prefix se používá pro vyjádření něčeho, co slouží jako originál nebo základ. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **原文** (げんぶん, originální text), **原材料** (げんざいりょう, surové materiály), **原因** (げんいん, příčina), **原油** (げんゆ, surová ropa).

正

正 (せい/しょう) je prefix s významem pravidelný nebo přesný. Jako prefix funguje v případě, kdy vyjadřuje spolu se slovním základem čas nebo množství. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **正書法** (せいしよほう, pravopis), **正四面体** (せいしめんたい, pravidelný čtyřstěn), **正方形** (せいほうけい, čtverec).

粗/荒

粗 (あら) je prefix s významem hrubý (ve smyslu nepřesný), surový, přírodní. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **粗皮** (あらかわ, slupka/kůra/nevyčiněná kůže), **粗玉** (neleštěný drahokam), **粗金** (あらがね, ruda), **荒筵** (あらむしろ, volně tkaná rohož).

平

平 (ひら) je prefix s významem prostý, obyčejný. Prefix se používá pro vyjádření obvyklých, běžných nebo průměrných věcí či stavů. V tomto významu se objevuje jen výjimečně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **平教員** (ひらきょういん, všeobecný učitel), **平社員** (ひらしゃいん, běžný zaměstnanec), **平織** (ひらおり, prostá tkanina), **平信徒** (ひらしんと, laik).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	生
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	素, 真, 実, 偽, 原
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	粗
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	平

4.2.2 Předpony vyjadřující velikost, rozměr.

大

大 (だい/おお) je prefix s významem velký, masivní, hodně. Prefix se používá v případě označování velikosti objektu, velkého množství, vysoké úrovně, míry nebo pro označení vyššího sociálního postu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **大急ぎ** (おおいそぎ, velký spěch), **大多数** (だいたすう, většina), **大問題** (だいもんだい, velký problém), **大学** (だいがく, univerzita), **大地震** (おおじしん, velké zemětřesení), **大統領** (だいてうりょう, prezident).

中

中 (ちゅう/なか) je prefix s významem střední, průměrní, střed. Prefix se používá pro vyjádření průměrných hodnot nebo fyzické centralizace. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **中半** (ちゅうはん, střed/napůl), **中学校** (ちゅうがっこう, nižší střední škola), **中日本** (なかにつぼん, centrální Japonsko), **中規模** (ちゅうきぼ, střední rozsah), **中程度** (ちゅうていど, průměrný).

小

小 (しょう/こ/お) je prefix s významem malý, málo, mírně, méně, drobný, méně důležitý. Prefix se používá v případě označování částí těla, malé velikosti objektu, malého množství nebo nízké úrovně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **小**学校 (しょうがっこう, základní škola), **小**雪 (こゆき, lehké sněžení), **小**島 (こじま, ostrůvek), **小**人数 (こにんずう, malý počet lidí), **小**動物 (しょうどうぶつ, malé zvíře), **小**規模 (しょうきぼ, malé měřítko).

半

半 (はん) je prefix s významem polovina. Prefix se používá pro vyjádření nedostatečnosti nebo neúplnosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **半**ズボン (はんズボン, šortky), **半**世紀 (はんせいき, půl století), **半**円形 (はんえんけい, půlkruh), **半**地下 (はんちか, polosuterén), **半**導体 (はんだうたい, polovodič).

長

長 (ちょう/なが) je prefix s významem dlouhý. Prefix se používá pro vyjádření fyzické délky nebo určité veličiny. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **長**寿命 (ちょうじゅみょう, dlouhá životnost), **長**期間 (ちょうきかん, dlouhé časové období), **長**ズボン (ながズボン, dlouhé kalhoty), **長**椅子 (ながいす, pohovka), **長**距離 (ちょうきより, velká vzdálenost).

短

短 (たん/みじか) je prefix s významem krátký. Prefix se používá pro vyjádření fyzické nebo časové délky. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **短**距離 (たんきより, krátká vzdálenost), **短**周期 (たんしゅうき, krátký cyklus), **短**時間 (たんじかん, krátká doba), **短**音階 (たんおんかい, malá stupnice).

広

広 (こう) je prefix s významem široký. Prefix se používá pro vyjádření velké šířky, rozlohy nebo rozsahu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **広**帯域 (こうたいいき, širokopásmové

rozpětí), **広**範圍 (こうはんい, rozsáhlý), **広**域 (こういき, rozsáhlý prostor), **広**野 (こうや, pláň).

微

微 (び/み) je prefix s významem drobný, mírný, mikro. Prefix se používá pro vyjádření extrémně malé velikosti nebo množství. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **微**塵 (みじん, atom), **微**生物 (びせいぶつ, mikroorganismus), **微**粒子 (びりゅうし, částice), **微**震動 (びしんどう, mírné vibrace).

近

近 (きん) je prefix s významem blízko, brzy. Prefix se používá pro vyjádření fyzické nebo časové blízkosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **近**現代 (きんげんだい, současnost), **近**辺 (きんぺん, blízké okolí), **近**距離 (きんきょり, krátká vzdálenost), **近**未来 (きんみらい, blízká budoucnost).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	大, 中, 小
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	半
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	長, 短
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	広, 微, 近
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.3 Předpony vyjadřující míru

Vysoká

上

上 (じょう) je prefix s významem vysoké kvality, vysoké třídy. Prefix se používá pro vyjádření vysoké úrovně, kvality nebo úrovně sociální třídy. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **上肉** (じょうにく, maso vysoké kvality), **上機嫌** (じょうきげん, velmi dobrá nálada), **上得意** (じょうとくい, velmi vážená klientela), **上天気** (じょうてんき, skvělé počasí), **上司** (じょうし, něčí nadřízený).

高

高 (こう) je prefix s významem vysoký. Prefix se používá pro vyjádření fyzické výšky, ale i pro označení vysoké úrovně nebo množství. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **高カロリー** (こうカロリー, vysokokalorické), **高速度** (こうそくど, vysoká rychlost), **高学年** (こうがくねん, vyšší třídy základní školy), **高水準** (こうすいじゅん, vysoká úroveň).

主

主 (しゅ) je prefix s významem hlavní. Prefix se používá pro vyjádření nejdůležitějšího aspektu nebo osoby v čele. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **主原因** (しゅげんいん, hlavní příčina), **主原料** (しゅげんりょう, hlavní surovina), **主寝室** (しゅしんしつ, hlavní ložnice), **主成分** (しゅせいぶん, hlavní komponent).

最

最 (さい) je prefix s významem *nejvíc*, extrémní. Prefix se používá pro vyjádření vysoké nebo nejvyšší úrovně určitého aspektu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **最大手** (さいおおて, největší společnost), **最重点** (さいじゅうてん, velmi důležitý bod), **最下位** (さいかい, poslední/nejnižší pozice), **最年少** (さいねんしょう, nejmladší).

要

要 (よう) je prefix s významem hlavní, nutný. Prefix se používá pro vyjádření míry potřeby, důležitosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **要確認** (ようかくにん, vyžadované

potvrzení), **要相談** (ようそうだん, potřeba další diskuse), **要注意** (ようちゅうい, vyžadována zvláštní pozornost), **要支援** (ようしえん, potřeba asistence).

過

過 (か) je prefix s významem přes, nad, přesáhnout. Prefix se používá pro vyjádření přesáhnutí určité míry nebo úrovně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **過電流** (かでんりゅう, nadměrný proud), **過量** (かりょう, předávkování), **過保護** (かほご, přehnaná ochrana), **過半数** (かはんすう, většina).

難

難 (なん) je prefix s významem složitý, problém. Prefix se používá pro vyjádření vyšší obtížnosti a strádání. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **難問題** (なんもんだい, obtížná otázka/problém), **難事件** (なんじけん, obtížný případ), **難消化性** (なんしょうかせい, těžko stravitelný), **難解** (なんかい, obtížné na porozumění).

猛

猛 (もう) je prefix s významem extrémní, energický, silný. Prefix se používá pro vyjádření vysoké úrovně nebo divokosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **猛スピード** (もうスピード, velmi vysoká rychlost), **猛吹雪** (もうふぶき, silná sněhová bouře), **猛烈** (もうれつ, divoký, zuřivý), **猛勉強** (もうべんきょう, velmi usilovně studovat).

重

重 (じゅう) je prefix s významem těžký, vážný, extrémní. Prefix vyjadřuje fyzickou váhu nebo přidává větší důraz na určitou situaci nebo akci. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **重工業** (じゅうこうぎょう, těžký průmysl), **重低音** (じゅうていおん, zvuk s nízkou frekvencí), **重労働** (じゅうろうどう, těžká práce), **重罰** (じゅうばつ, přísný trest).

超

超 (ちょう) je prefix s významem super, ultra, hyper. Prefix se používá pro vyjádření vysoké úrovně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **超音速** (ちょうおんそく, nadzvuková rychlost), **超音波** (ちょうおんぱ, ultrazvuk), **超短波** (ちょうたんぱ, velmi vysoká frekvence), **超能力** (ちょうのうりよく, mimosmyslové vnímání).

Nízká

低

低 (てい) je prefix s významem nízký. Prefix se používá pro vyjádření nízké fyzické výšky nebo nízké úrovně určité veličiny. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **低エネルギー** (ていエネルギー, nízká energetická hodnota), **低温** (ていおん, nízká teplota), **低年齢** (ていねんれい, malé děti), **低気圧** (ていきあつ, nízký atmosférický tlak), **低賃金** (ていちんぎん, nízké mzdy).

単

単 (たん) je prefix s významem prostý, jednoduchý, pouhý, jeden. Prefix se používá pro vyjádření nízké obtížnosti, obvyčejnosti nebo singularity. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **単原子分子** (たんげんしぶんし, jednoatomová molekula), **単振動** (たんしんどう, jednoduchý harmonický pohyb), **単気筒エンジン** (たんきとうエンジン, jedno válcový motor), **単連結** (たんれんけつ, jednoduše připojeno).

少

少 (しょう) je prefix s významem malý nebo málo. Prefix poukazuje na to, že členů nějaké množiny nebo množství je málo. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **少人数** (しょうにんずう, malý počet lidí), **少国民** (しょうこくみん, nastupující generace/děti), **少子** (しょうし, nízká porodnost/nejmłodší dítě z rodiny), **少資本** (しょうしほん, malý kapitál).

軽

軽 (けい) je prefix s významem lehký. Prefix se používá pro vyjádření fyzické nebo obrazné lehkosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **軽工業** (けいこうぎょう, lehký průmysl), **軽トラック** (けいトラック, malý nákladní automobil), **軽自動車** (けいじどうしゃ, lehké motorové vozidlo), **軽金属** (けいきんぞく, lehké kovy), **軽音楽** (けいおんがく, lehká hudba).

弱

弱 (じゃく) je prefix s významem slabý. Prefix se používá pro vyjádření malé fyzické síly nebo nízké úrovně. Nejčastěji se objevuje ve slovech jako: **弱塩基** (じゃくえんき, slabý základ: chemický termín), **弱音器** (じゃくおんき, ztlumit hlasitost), **弱塩酸** (じゃくえんさん, slabá kyselina), **弱酸性** (じゃくさんせい, mírná kyselost).

薄

薄 (うす) je prefix s významem lehký, slabý. Prefix se používá pro vyjádření fyzické nebo obrazné lehkosti a mírné úrovně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **薄暗い** (うすぐらい, ponurý), **薄着** (うすぎ, být lehce oblečen), **薄色** (うすいろ, bledá barva), **薄曇り** (うすぐもり, mírně zataženo).

	Вýskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	上
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	高
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	主, 低, 最, 要, 過
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	少, 軽, 難, 単, 弱, 猛, 重, 超, 薄,
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.4 Předpony vyjadřující zdůraznění

ど

ど je prefix s významem přesně, naprosto, velmi nebo „zatracený“. Prefix zdůrazňuje akci, situaci nebo obsah promluvy. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **ど真ん中** (どまんなか, přímo ve středu), **ど阿呆** (どあほう, naprostý hlupák), **ど根性** (どこんじょう, veliká odvaha), **ど派手** (どはで, kýčovitě).

糞

糞 (くそ) je hanlivý prefix, který zintenzivňuje promluvu a představuje určitý stupeň závažnosti situace. Prefix se také používá při plísňení člověka nebo situace. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **糞餓鬼** (くそがき, spratek), **糞ゲーム** (くそゲーム, trapně špatná hra), **糞爺** (くそじい, stařec), **糞度胸** (くそどきょう, pošetilost/odvážlivost).

引き

引き (ひき) je prefix, který se často pojí se slovesy a zvýrazňuje jejich význam. Nejčastěji ve vyskytuje ve slovech jako: **引きずる** (ひきずる, táhnout/silně ovlivňovat), **引き合わせる** (ひきあわせる, představit/přizpůsobit), **引っ張り** (ひっぱり, strečink/napětí), **引き返す** (ひきかえす, vrátit se zpět), **引き上げる** (ひきあげる, vytáhnout/zvýšit/povýšit).

打

打 (うち/ぶち/ぶつ) je prefix, který přidává větší důraz na určitou akci. Ve čtení (ぶち) nese prefix význam silně, násilně, najednou. Tento prefix se často pojí se slovesy. Nejčastěji ve vyskytuje ve slovech jako: **打ち解ける** (うちとける, být upřímný), **打ち直す** (うちなおす, načechrát, přepsat), **ぶつ壊す** (ぶつこわす, zničit), **ぶつ飛ぶ** (ぶつとぶ, „vystřelit do vzduchu“), **ぶち破る** (ぶちやぶる, rozbít).

突

突き (つき) je prefix s významem skrz, vyčnívat, bodnutí. Prefix přidává větší důraz na určitou akci a často se pojí se slovesy. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **突き放す** (つきはなす, odstrčit/opustit), **突き当たる** (つきあたる, narazit), **突き刺す** (つきさす, bodnout/prorazit), **突き進む** (つきすすむ, přes obtíže pokračovat dál).

肝

肝 (かん) je prefix s významem podstatný, zásadní. Prefix se používá pro vyjádření vysoké míry důležitosti. V tomto významu se vyskytuje jen zřídka. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **肝要** (かんよう, naprosto nezbytný), **肝心** (かんじん, zásadní).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	ど, 糞
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	引き, 打, 突き
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	肝

4.2.5 Předpony vyjadřující pořadí, frekvenci

Pořadí

今

今 (こん) je prefix s významem dnešní, tento. Prefix se používá pro vyjádření aktuálního časového období nebo stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **今週末** (こんしゅうま

つ, tento víkend), **今年** (ことし, letošní rok), **今世紀** (こんせいき, toto století), **今国会** (こんこっかい, současné legislativní shromáždění).

元

元 (もと) je prefix s významem bývalý, ex, minulý. Prefix se používá pro vyjádření předchozí pozice či funkce určité osoby. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **元社長** (もとしやちょう, bývalý prezident společnosti), **元首相** (もとしゅしょう, bývalý premiér), **元大統領** (もとだいてうりょう, bývalý prezident), **元プロ** (もとプロ, bývalý profesionál), **元上司** (もとじょうし, bývalý nadřízený).

次

次 (じ) je prefix s významem další, následující, sekundární. Prefix se používá pro vyjádření následnosti časového období nebo určitého stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **次打者** (じだしゃ, další pálkař v pořadí), **次世代** (じせだい, budoucí generace), **次会** (じかい, další setkání), **次巻** (じかん, další vydání).

後

後 (ご/こう) je prefix s významem poté, následující, pozdější. Prefix se používá pro vyjádření následujícího časového období, stavu či akce. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **後炭** (ごずみ, druhé přidání uhlí do ohně v čajovém obřadu), **後頭部** (こうとうぶ, zadní část hlavy), **後半生** (こうはんせい, druhá polovina života), **後半** (こうはん, druhá polovina).

初

初 (はつ) je prefix s významem první, nový. Prefix se používá pro vyjádření stavu nebo akce, které se staly poprvé. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **初舞台** (はつぶたい, první vystoupení), **初仕事** (はつしごと, první úkol v novém zaměstnání), **初会合** (はつかいごう, první setkání), **初体験** (はつたいけん, první zkušenost).

先

先 (さき) je prefix s významem předchozí, dříve. Prefix se používá pro vyjádření předchozího časového období, stavy či akce. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **先立つ** (さきだつ, ujmout se vedení/předcházet), **先回り** (さきまわり, jít napřed), **先払い** (さきばらい, platba předem), **先金** (さきがね, platba předem).

来

来 (らい) je prefix s významem následující, další. Prefix se používá převážně pro vyjádření nadcházejícího časového období. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **来世紀** (らいせいき, příští století), **来月末** (らいげつまつ, konec příštího měsíce), **来学期** (らいがつき, další semestr), **来年度** (らいねんど, příští rok).

前

前 (ぜん) je prefix s významem před, bývalý, bezprostředně předcházející. Prefix se používá pro vyjádření předchozího času, období, stavu, akce nebo pozice. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **前年** (ぜんねん, předešlý rok), **前世紀** (ぜんせいき, minulé století), **前号** (ぜんごう, předchozí vydání), **前回** (ぜんかい, minule), **前者** (ぜんしゃ, bývalý).

ポスト

ポスト je prefix s významem poté. Prefix je přejatý z anglického *post-* a používá se pro vyjádření následnosti časového období nebo stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **ポストシーズン** (po sezóně), **ポスト工業化** (ポストこうぎょうか, po industrializaci), **ポストモダン** (postmoderní), **ポストハーベスト** (po sklizni).

近

近 (きん) je prefix s významem blízko, brzy. Prefix se používá pro vyjádření fyzické nebo časové blízkosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **近現代** (きんげんだい, současnost), **近国** (きんごく, sousední země), **近距離** (きんきょり, krátká vzdálenost), **近未来** (きんみらい, blízká budoucnost).

続

続 (ぞく) je prefix s významem pokračující. Prefix se používá pro vyjádření kontinuálního pokračování nějakého stavu či akce nebo pokračování jednoho stavu či akce za druhým. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **続縄文時代** (ぞくじょうもんじだい, období po období Džómon), **続伸** (ぞくしん, pokračující růst cen), **続編** (ぞくへん, pokračování), **続発** (ぞくはつ, následný výskyt).

昨

昨 (さく) je prefix s významem minulý, předešlý. Prefix se používá pro vyjádření předchozího časového období. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **昨年度** (さくねんど, minulý fiskální/akademický rok), **昨シーズン** (さくシーズン, minulá sezóna), **昨晩** (さくばん, včerejší noc).

翌

翌 (よく) je prefix s významem další, následující. Prefix se používá převážně pro vyjádření nadcházejícího časového období. Za předponou bývá často i číselný údaj. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **翌晩** (よくばん, příští večer), **翌年度** (よくねんど, následující rok), **翌朝** (よくあさ, příští ráno).

Frekvence

毎

毎 (まい) je prefix s významem každý. Prefix se používá pro vyjádření opakování se určitého stavu nebo časového období. Nejčastě se vyskytuje ve slovech jako: **毎年** (まいとし, každý rok), **毎朝** (まいあさ, každé ráno), **毎月** (まいつき, každý měsíc), **毎夏** (まいなつ, každé léto).

再

再 (さい) je prefix s významem znovu, re-. Prefix se používá pro vyjádření opakování určité akce nebo stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **再**保険 (さいほけん, zajištění), **再**資源化 (さいしげんか, recyklace), **再**軍備 (さいぐんび, přezbrojení), **再**建 (さいけん, rekonstrukce).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	今, 元
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	次, 後, 初, 先
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	毎, 来, 前, ポス ト, 再
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	近, 続
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	昨, 翌

4.2.6 Předpony vyjadřující časová určení

即

即 (そく) je prefix s významem ihned, okamžitě. Prefix se používá pro vyjádření náhlé či pohotovové akce či stavu, které se dějí v daný moment. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **即**入居可 (そくにゅうきよか, k dispozici pro okamžité nastěhování), **即**完売 (そくかんばい, okamžitě vyprodáno), **即**戦力 (そくせんりょく, připravená palebná síla), **即**死 (そくし, okamžitá smrt).

仮

仮 (かり) je prefix s významem dočasný, prozatimní, provizorní. Prefix se používá pro vyjádření omezeného trvání určitého stavu či akce. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **仮**宮東 (かりみや, dočasná svatyně), **仮**釈放 (かりしゃくほう, podmíněné propuštění), **仮**登

記 (かりとうき, provizorní registrace), 仮免許 (かりめんきよ, dočasná licence), 仮予約 (かりよやく, předběžná rezervace).

旧

旧 (きゅう) je prefix s významem starý, dřívější. Prefix se používá pro vyjádření věcí z dřívějších dob, zastaralých nebo věcí, se kterými lze jen zřídka přijít do kontaktu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **旧ソ連** (きゅうソれん, bývalý sovětský svaz), **旧時** (きゅうじ, dávné doby), **旧世界** (きゅうせかい, Starý svět: Asie, Afrika, Evropa), **旧事** (きゅうじ, minulé události).

急

急(きゅう) je prefix s významem naléhavý, nečekaný, nebezpečný. Prefix přidává větší důraz na určitou situaci nebo akci. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **急カーブ** (きゅうカーブ, ostrá zatáčka), **急ブレーキ** (きゅうブレーキ, náhlé brždění), **急上昇** (きゅうじょうしよう, strmé stoupání), **急展開** (きゅうてんかい, rapidní vývoj).

	Вýskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	即, 仮
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	旧, 旧
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.7 Předpony vyjadřující množné číslo

両

両 (りょう) je prefix s významem oba. Prefix se používá pro vyjádření duality. Nejčastěji se objevuje ve slovech jako: **両側** (りょうがわ, obě strany), **両国** (りょうこく, obě země), **両足** (りょうあし, obě nohy), **両手** (りょうて, obě ruce).

数

数 (すう) je prefix s významem několik, počet, různý. Prefix se používá pro vyjádření neurčité numerické hodnoty. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **数時間** (すうじかん, několik hodin), **数千** (すうせん, několik tisíc), **数カ所** (すうかしよ, různá místa), **数万** (すうまん, desítky tisíc).

多

多 (た) je prefix s významem multi-. Prefix se používá pro vyjádření vysoké numerické hodnoty nebo množství. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **多言語** (たげんご, vícejazyčné), **多人数** (たにんずう, velké množství lidí), **多角** (たかく, mnohostranný), **多国籍** (たこくせき, nadnárodní).

双

双 (そう/ふた/もろ) je prefix s významem pár, oba, sada. Prefix se používá pro vyjádření duality. Nejčastěji se objevuje ve slovech jako: **双子** (ふたご, dvojčata), **双方向** (そうほうこう, obousměrný), **双剣** (ふたけん, dva meče), **双成り** (ふたなり, hermafrodit).

諸

諸 (しよ, もろ) je prefix s významem rozličný, mnoho, několik. Prefix se používá pro vyjádření neurčité numerické hodnoty. Tyto hodnoty jsou vyšší než u **数**. Nejčastěji se objevuje ve slovech jako: **諸問題** (しよもんだい, mnoho problémů), **諸形態** (しよけいたい, různé formy), **諸条件** (しよじょうけん, pravidla a podmínky), **諸国** (しよこく, různé země).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	両
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	数
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	多
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	双, 諸
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.8 Předpony vyjadřující subordinaci

副

副 (ふく) je prefix s významem asistent, vedlejší, zástupce, více-. Prefix se používá pro vyjádření nižší hierarchické postavení nebo vedlejší stav k promárnímu stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **副大統領** (ふくだいとうりょう, víceprezident země), **副会長** (ふくかいちょう, vícepreziden společnosti), **副大臣** (ふくだいじん, místopředseda vlády), **副将軍** (ふくしょうぐん, generálporučík).

準

準 (じゅん) je prefix s významem semi, podřízený. Prefix se používá pro vyjádření nižšího hierarchického postavení nebo úrovně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **準会員** (じゅんかいいん, společník), **準大手** (じゅんおおて, druhá úroveň), **準決勝** (じゅんけつしょう, semifinále), **準社員** (じゅんしゃいん, zaměstnanec na nízké pozici), **準々決勝** (じゅんじゅんけつしょう, čtvrtfinále).

助

助 (じょ) je prefix s významem pomoc, asistent. Prefix se používá pro vyjádření nižšího hierarchického postavení nebo různých druhů asistence. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech

jako: **助演者** (じょえんしゃ, jedna z hlavních rolí), **助教授** (じょきょうじゅ, odborný asistent), **助動詞** (じょどうし, pomocná slovesa), **助成金** (じょせいきん, dotace).

	 Výskyt 	 Hodnocení 	 Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	副, 準
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	助
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.9 Předpony vyjadřující celek a nekompletnost

Celek

各

各 (かく) je prefix s významem každý, vše. Prefix se používá pro vyjádření celku s ohledem na každý jednotlivý prvek. Za předponou bývá často numerická hodnota. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **各方面** (かくほうめん, všechny strany), **各駅** (かくえき, každá stanice), **各団体** (かくだんたい, každá skupina), **各大学** (かくだいがく, všechny univerzity).

全

全 (ぜん) je prefix s významem celý, kompletní, vše. Prefix se používá pro vyjádření celkového množství nebo stavu, který se vztahuje na vše. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **全否定** (ぜんひてい, úplné popření), **全世界** (ぜんせかい, celý svět), **全人生** (ぜんじんせい, celý život), **全会** (ぜんかい, celé shromáždění), **全国民** (ぜんこくみん, celý národ).

丸

丸 (まる) je prefix s významem vše, kompletní. Prefix se používá pro vyjádření celkového množství nebo kompletnosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **丸**一年 (まるいちねん, celý rok), **丸**事 (まるごと, zcela), **丸**一日 (celý den), **丸**勝ち (まるがち, úplné vítězství).

計

計 (けい) je prefix s významem dohromady, celkem. Prefix se používá pro vyjádření celkového počtu. Za předponou stojí nejdříve převážně číslice. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **計**三百人 (けいさんびゃくり, celkem 300 lidí), **計**五十万円 (けいごじゅうまんえん, celkem 500000 jenů).

オール

オール je prefix s významem všechno, plně. Prefix je převzatý z anglického *all-* a používá se pro vyjádření celku a celkového množství. Převážně se pojí s jinými *gairaigo* slovy. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **オール**電化 (オールでんか, plně elektrický), **オール**スター (all star), **オール**ナイト (celou noc), **オール**シーズン (všechna roční období).

満

満 (まん) je prefix s významem úplný, kompletní. Prefix se používá pro vyjádření úplnosti časového intervalu a většinou stojí před číslovkou. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **満**3か月 (まんさんかげつ, celé tři měsíce), **満**一年 (まんいちねん, celý jeden rok), **満**百歳 (まんひゃくさい, celých sto let starý).

総

総 (そう) je prefix s významem všechno, celkově, všeobecně. Prefix se používá pro vyjádření celkového množství. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **総**数 (そうすう, celkový počet), **総**金額 (そうきんがく, celková peněžní částka), **総**量 (そうりょう, celkové množství), **総**供給 (そうきょうきゅう, celková nabídka).

延べ

延べ (のべ) je prefix s významem celkem. Prefix se používá pro vyjádření celkového množství. Ve slově na které se tento prefix pojí, bývá nějaký numerativ. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **延べ**日数 (のべにっすう, celkový počet dní), **延べ**人数 (のべにんずう, celkový počet lidí), **延べ**受講者数 (のべじゅこうしゃすう, celkový počet stážistů), **延べ**時間 (のべじかん, celkový počet hodin).

Nekompletnost

生

生 (なま) je prefix, který v tomto čtení také může nést význam poloviční, nekompletní, málo. Prefix se používá pro vyjádření nedostačující úrovně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **生**意気 (なまいき, neomalený), **生**白い (なまじろい, bledý), **生**暖かい (なまあたたい, vlažný).

半

半 (はん) je prefix s významem polovina. Prefix se používá pro vyjádření nedostatečnosti nebo neúplnosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **半**ズボン (はんズボン, šortky), **半**世紀 (はんせいき, půl století), **半**円形 (はんえんけい, půlkruh), **半**地下 (はんちか, polosuterén), **半**導体 (はんだうたい, polovodič).

片

片 (かた) je prefix s významem jeden (z páru), neúplný. Prefix se používá pro vyjádření částečnosti, nedokonalosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **片**手(かたて, jedna ruka), **片**手落ち (かたておち, jednostranný), **片**結び (かたむすび, „klouzavý“ uzel), **片**身 (かたみ, jedna strana těla), **片**側 (かたがわ, jedna strana).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
--	--------	-----------	---------

1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	各, 全
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	半
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	丸, 計, 片, オール
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	生, 満, 総, 延べ
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.10 Předpony vyjadřující směr, orientaci

上

上 (うわ) je prefix s významem horní, povrch. Prefix se používá pro vyjádření orientace směrem vzhůru nebo na vnější části. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **上着** (つわぎ, vnější oděv), **上向き** (つわむき, směrem nahoru), **上手** (うわて, horní část), **上手投げ** (うわてなげ, hod horem).

下

下 (か/しも) je prefix s významem dolní, spodní. Prefix se používá pro vyjádření orientace na nižší hodnoty než polovina, spodní poloviny těl nebo směr dolů. Nejčastěji se objevuje ve slovech jako: **下半** (かはん, spodní polovina), **下半期** (しもはんき, druhý půlrok), **下半身** (かはんしん, spodní část těla), **下手** (しもて, směrem dolů/chodidlo), **下坂** (しもさか, svah).

表

表 (おもて) je prefix s významem povrch, předek. Prefix se používá pro vyjádření orientace na přední části nebo označení směru ven, na povrch. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **表沙汰** (おもてぎた, vyjít na veřejnost), **表玄関** (おもてげんかん, přední dveře), **表舞台** (おもてぶたい, hlavní jeviště), **表表紙** (おもてびょうし, přední strana).

環

環 (かん) je prefix s významem okolo, kolem, obvod. Prefix se používá pro vyjádření obecného okolí nebo kruhového tvaru objektu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **環太平洋** (かんたいへいよう, sopečný pás v Tichomoří), **環状線** (かんじょうせん, dopravní smyčka).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	上, 下
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	表
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	環

4.2.11 Vyjádření rozdílu a totožnost

Rozdíl

他

他 (た) je prefix s významem ostatní. Prefix se používá pro vyjádření separace zejména osob nebo abstraktních věcí. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **他メーカー** (たメーカー, jiný výrobce), **他世界** (たせかい, jiný svět), **他県** (たけん, jiná prefektura), **他国人** (たこくじん, cizinec).

逆

逆 (ぎゃく/さか) je prefix s významem opačný, inverzní. Prefix se používá pro vyjádření matematických veličin. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **逆効果** (ぎゃくこうか,

opačný účinek), **逆振じ** (さかねじ, otočit něco nesprávným směrem), **逆三角関数** (ぎゃくさんかくかんすう, inverzní trigonometrická funkce), **逆効果** (ぎゃくこうか, opačný efekt).

異

異 (い) je prefix s významem jiný, zvláštní. Prefix se používá pro vyjádření odlišnosti, rozdílu nebo podivnosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **異文化** (いぶんか, cizí kultura), **異世代** (いせだい, mezigenerační), **異世界** (いせかい, paralelní dimenze), **異業種** (いぎょうしゆ, jiný druh podnikání).

別

別 (べつ) je prefix s významem další, jiný, rozdílný. Prefix se používá pro vyjádření rozdělení, odlišnosti nebo jednotlivosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **別人** (べつじん, jiná osoba), **別状況** (べつじょうきよう, jiná situace), **別実績** (べつじっせき, další úspěch), **別面積** (べつめんせき, další oblast).

Totožnost

共

共 (とも) je prefix s významem společně s, stejný. Prefix se používá pro vyjádření vzájemného vztahu nebo společného aspektu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **共働き** (ともばたらき, duální příjem), **共白髪** (ともしらが, společně zestárnout), **共色** (ともいろ, stejná barva), **共紙** (ともがみ, stejný typ papíru).

同

同 (どう) je prefix s významem stejný. Prefix se používá pro vyjádření stejného stavu nebo shodné úrovně či hodnoty. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **同グループ** (どうグループ), **同年代** (どうねんだい, stejná generace), **同時代** (どうじだい, stejná doba), **同年齢** (どうねんれい, stejný věk).

等

等 (とう) je prefix s významem stejný. Prefix se používá pro vyjádření rovnosti množství či úrovně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **等角** (とうかく, stejné úhly), **等危険** (とうきけん, stejný riziko), **等角三角形** (とうかくさんかくけい, rovnostranný trojúhelník), **等圧面** (とうあつめん, povrch s konstantním tlakem).

相

相 (あい) je prefix s významem spolu, vzájemně. Prefix se používá pro vyjádření vzájemného vztahu nebo společného aspektu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **相半ばする** (あいなかばする, vyvážený/vyrovnaný), **相矛盾** (あいむじゆん, vzájemně si odporující), **相討ち** (あいうち, zároveň si vyměnit údery v *kendu*), **相乗り** (あいのり, jezdit společně).

常

常 (とこ) je prefix s významem konstantní, věčný. Prefix se používá pro vyjádření neměnního stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **常夏** (とこなつ, věčné léto), **常春** (とこはる, věčné jaro), **常夜** (とこよ, věčná noc), **常しなえ** (とこしなえ věčnost).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	共, 他, 同
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	等
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	相, 逆, 異
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	常, 別
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.12 Předpony vyjadřující pozitivní a negativní konotaci

Pozitivní

快

快 (かい) je prefix s významem radostný, příjemný. Prefix se používá pro vyjádření radosti nebo dobrého pocitu z určitého stavu či akce. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **快記録** (かいきろく, skvělý záznam), **快男児** (かいだんじ, milý muž), **快男子** (かいだんし, milý chlapec).

好

好 (こう) je prefix s významem dobrý. Prefix se používá pro vyjádření něčeho správného, hezkého, příjemného. Prefix vždy nese pozitivní konotaci. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **好印象** (こういんしょう, dobrý dojem), **好相性** (こうあいしょう, dobrý vzájemný vztah), **好天気** (こうてんき, příjemné počasí), **好景気** (こうけいき, dobré časy).

Negativní

糞

糞 (くそ) je hanlivý prefix, který zintenzivňuje promluvu a vyjadřuje vysokou míru iritace mluvčího. Prefix se také používá při plísňení člověka nebo situace a vždy nese negativní konotaci. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **糞餓鬼** (くそがき, spratek), **糞ゲーム** (くそゲーム, trapně špatná hra), **糞爺** (くそじじい, stařec), **糞度胸** (くそどきょう, pošetilost/odvážlivost).

悪

悪 (あく/わる) je prefix s významem zlý, špatný. Prefix se používá pro vyjádření špatných, nepříjemných nebo zlých věcí, situací nebo osob. Prefix nese negativní konotaci. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **悪ガキ** (わるガキ, „spratek“), **悪天候** (あくてんこう, špatné počasí), **悪影響** (あくえいきょう, špatný vliv), **悪材料** (あくざいりょう, nepříznivý faktor), **悪趣味** (あくしゅみ, špatná chuť).

闇

闇 (やみ) je prefix s významem černý trh. Prefix se používá pro vyjádření nelegálních, pochybných transakcí a obchodování. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **闇金融** (やみきんゆう, nelegální půjčky), **闇価格協定** (やみかかくきょうてい, nelegální dohody o stanovení cen), **闇経済** (やみけいざい, šedá ekonomika), **闇給与** (やみきゅうよ, tajná platba).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	糞, 快, 悪
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	闇, 好快,
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.13 Předpony vyjadřující stáří

新

新 (しん) je prefix s významem nový, *neo-*. Prefix se používá pro vyjádření nových, čerstvých nebo dosud nepoznaných věcí, lidí, stavů nebo akcí. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **新説** (しんせつ, nová teorie), **新学期** (しんがつき, nový semestr), **新世界** (しんせかい, nový svět), **新製品** (しんせいひん, nový produkt).

子

子 (こ) je prefix s významem dítě, potomek, odnož. Prefix se používá pro vyjádření podřízené nebo odvozené role k jinému objektu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **子牛** (こうし,

tele), **子羊** (こひつじ, jehně), **子犬** (こいぬ, štěně), **子会社** (こがいしゃ, dceřiná společnost).

古

古 (ふる) je prefix s významem starý, dřívější. Prefix se používá pro vyjádření vysokého věku, opotřebení, nebo věcí z minulosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **古新聞** (ふるしんぶん, staré noviny), **古強者** (ふるつわもの, feudální válečník/samurai), **古道具** (ふるどうぐ, starý nábytek), **古時計** (ふるどけい, starožitné hodiny).

老

老 (ろう) je prefix s významem starý. Prefix se používá pro vyjádření vysokého věku osob. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **老夫婦** (ろうふうふ, postarší pár), **老婦人** (ろうふじん, stařena), **老人性** (ろうじんせい, senilita), **老紳士** (ろうしんし, starší pán).

若

若 (わか) je prefix s významem mladý, nový. Prefix se používá pro vyjádření nízkého věku nebo nově nastalých stavů. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **若者** (わかもの, mladý člověk), **若葉** (わかば, nové listí), **若夫婦** (わかふうふ, mladý pár), **若木** (わかぎ, stromeček).

故

故 (こ) je prefix s významem starý, zesnulý. Prefix se používá pro vyjádření vysokého věku, opotřebení, označení zesnulých nebo něčeho dávného. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **故世界** (こせかい, starý svět), **故制度** (こせいど, starý systém), **故医者** (こいしゃ, bývalý lékař).

青

青 (あお) je prefix s významem nezralý, mladý. Prefix se používá pro vyjádření nízkého věku, dětinského chování, nebo nedostatku zkušeností. V tomto významu se však objevuje jen

výjimečně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **青葉** (あおば, nové listy), **青二才** (あおにさい, nováček), **青切り** (あおきり, sklízet ovoce před uzráním).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	新
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	子
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	古, 老, 若
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	故, 青

4.2.14 Předpony vyjadřující biologický rod

女

女 (おんな) je prefix s významem ženský. Prefix se používá pro vyjádření ženského pohlaví. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **女主人** (おんなしゅじん, paní domu), **女友達** (おんなともだち, přítelkyně), **女心** (おんなごころ, ženské instinkty nebo psychologie), **女湯** (おんなゆ, dámská sekce veřejných lázní).

男

男 (おとこ) je prefix s významem mužský. Prefix se používá pro vyjádření mužského pohlaví. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **男心** (おとこごころ, mužské instinkty), **男友達** (おとこともだち, přítel), **男物** (おとこもの, pánské oblečení), **男泣き** (おとこなき, mužský pláč).

雄

雄 (お) je prefix s významem muž, mužný. Prefix se používá pro vyjádření mužského pohlaví, statečnosti, hrdinství a maskulinitu nebo větší ze dvou porovnávaných objektů. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **雄**叫び (おたけび, válečný pokřik), **雄**鹿 (おじか, jelen), **雄**木 (おぎ, samčí rostlina), **雄**蜂 (おぼち, trubec).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	女
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	男
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	雄
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.15 Předpony vyjadřující konkrétní určení

本

本 (ほん) je prefix s významem tohle, nynější, hlavní, skutečný. Prefix se používá pro vyjádření konkrétní osoby, věci či stavu nebo aktuálních stavů nebo nejdůležitějšího aspektu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **本**場 (ほんば, místo pobytu), **本**物 (ほんもの, skutečná věc), **本**質的 (ほんしつてき, podstatný), **本**意 (ほんい, skutečný záměr).

現

現 (げん) je prefix s významem nynější. Prefix se používá pro vyjádření aktuálních stavů nebo věcí. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **現**病歴 (げんびょうれき, historie současné nemoci), **現**住所 (げんじゅうしょ, současná adresa), **現**体制 (げんたいせい, současný režim), **現**段階 (げんだんかい, současná fáze).

某

某 (ぼう) je prefix s významem určitý. Prefix se používá pro vyjádření konkrétní osoby, věci nebo stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **某メーカー** (ぼうじつ, určitý výrobce), **某会社** (ぼうかいしゃ, určitá společnost), **某高校** (ぼうこうこう, určitá střední škola), **某大学** (ぼうだいがく, určitá univerzita).

当

当 (とう) je prefix s významem tohle. Prefix se používá pro vyjádření konkrétní osoby, věci nebo stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **当会社** (とうかいしゃ, tato společnost), **当営業所** (とうえいぎょうしょ, naše/současná obchodní kancelář), **当駅** (とうえき, tato stanice), **当大学** (とうだいがく, tato/naše univerzita).

自

自 (じ) je prefix s významem sám, tohle. Prefix se používá pro vyjádření samostatného jednání či stavu nebo označení konkrétní věci, osoby či stavu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **自画像** (じがぞう, autoportrét), **自意識** (じいしき, sebeuvědomění), **自営業** (じえいぎょう, samostatná výdělečná činnost), **自宅** (じたく, něčí domov).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	本
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	現, 某
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	当, 自
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	

4.2.16 Specifické prefixy bez jasné skupiny

手

手 (て) je prefix, který vyjadřuje ruční práci, dovednosti. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **手**作業 (てさぎょう, manuální práce), **手**内職 (てないしょく, domácí výroba), **手**加減 (てかげん, provádět úpravy na základě zkušeností), **手**工芸 (しゅこうげい, řemeslo).

私

私 (し) je prefix s významem soukromé, osobní. Prefix se používá pro vyjádření vlastnictví pouze jednou osobou nebo skupinou osob nebo věci týkající se jedné osoby či skupiny osob. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **私**文書 (しぶんしょ, soukromý dokument), **私**学校 (しがっこう, soukromá škola), **私**企業 (しきぎょう, soukromý podnik), **私**小説 (ししょうせつ, vyprávění v první osobě).

直

直 (じか) je prefix s významem přímo. Prefix se používá pro vyjádření přímého jednání či akce bez nějakých modifikací. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **直**談判 (じかだんぱん, mluvit s někým narovinu), **直**飲み (じかのみ, pít přímo z láhve), **直**取引 (じきとりひき, přímá transakce), **直**リンク (じかりんく, přímý odkaz mezi webovými stránkami).

安

安 (やす) je prefix s významem levný. Prefix však může naznačit i neopatrnost a bezmyšlenkovitost. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **安**売り (やすうり, výprodej), **安**物 (やすもの, nekvalitní článek), **安**月給 (やすげつきゅう, nízký plat), **安**請け合い (やすうけあい, slib bez náležitého zvážení).

在

在 (ざい) je prefix s významem umístěno v. Prefix se používá pro vyjádření aktuální lokace. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **在**宅 (ざいたく, být doma), **在**学生 (ざいがくせい,

zapsaný student), **在郷軍人** (ざいごうぐんじん, záložník), **在東京** (ざいとうきょう, nacházet se v Tokiu).

約

約 (やく) je prefix s významem přibližně. Prefix se používá pro vyjádření relativních hodnot. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **約一時間** (やくいちじかん, přibližně jedna hodina), **約一年** (やくいちねん, přibližně jeden rok), **約三千** (やくさんぜん, zhruba tři tisíce), **約半分** (やくはんぶん, zhruba polovina).

可

可 (か) je prefix s významem přijatelný, možný. Prefix se používá pro vyjádření možnosti, schopnosti určité akce nebo úkonu. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **可鍛鉄** (かたんてつ, kujné železo), **可融合金** (かゆうごうきん, tavitelná slitina), **可処分** (かしょぶん, použitelný/jednorázový).

焼

焼 (しょう) je prefix s významem hořící, pálený. Prefix označuje věci poznamenané ohněm. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **焼死** (しょうし, uhoření), **焼死体** (しょうしたい, spálené tělo).

省

省 (しょう) je prefix s významem udržovat, zachovávat, šetřit. Prefix se používá pro vyjádření hospodárné zacházení se zdroji a komoditami a obecně šetření. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **省エネルギー** (hospodárné využívání energie), **省資源** (しょうしげん), **省電力** (しょうでんりよく, úspora elektrické energie), **省スペース** (しょうスペース, šetření prostoru).

有

有 (ゆう) je prefix s významem vlastnit, mít. Prefix se používá pro vyjádření skutečnosti, že osoba nebo věc má určitou vlastnot nebo obsahuje určitý aspekt nebo prvek. Nejčastěji se

vyskytuje ve slovech jako: **有意義** (ゆういぎ, smysluplné), **有資格** (ゆうしかく, způsobilost), **有酸素** (ゆうさんそ, aerobní).

追

追 (つい) je prefix s významem dodatečný, zastupující. Prefix se používá pro vyjádření vedlejších, sekundární činností nebo stavů. V tomto významu se objevuje jen výjimečně. Nejčastěji se vyskytuje ve slovech jako: **追体験** (nepřímá zkušenost), **追試験** (ついしけん, doplňující zkouška), **追起訴** (ついきそ, dodatečné obvinění), **追送** (ついそう, doplňující část dopisu).

	Výskyt	Hodnocení	Prefixy
1	Nad 1000 výskytů	Velmi produktivní	
2	Do 1000 výskytů	Produktivní	
3	Do 500 výskytů	Středně produktivní	手, 私, 直, 安, 在, 約
4	Do 100 výskytů	Méně produktivní	可
5	Do 10 výskytů	Málo produktivní	省, 焼, 有, 追

4.3 Výsledky analýzy

Během analýzy korpusů bylo vytvořeno 21 významových skupin, do kterých byly rozděleny jednotlivé prefixy. Jednotlivé skupiny je navíc možné seskupit do dvou skupin: na operátory a sémantické skupiny. Skupina operátoru tvoří takové skupiny prefixů, které nenesou specifický sémantický význam a jsou více gramatikalizované a zpravidla také více produktivní. Prefixy byly seřazeny do skupin podle jejich četnosti od nejčetnějších po nejméně četné. Z analýzy vychází nejčetnější skupiny předpony vyjadřující míru a předpony vyjadřující pořadí a frekvenci. Domnívám se, že tomu tak je z důvodu, že tyto skupiny obsahují prefixy s nejrozmanitějším spektrem použití a nejvyšší produktivitou. Velmi obtížné bylo rozdělit prefixy do skupiny prefixů vyjadřující primárně velikost, rozměr a skupiny prefixů vyjadřujících primárně míru, protože prefixy ze skupiny vyjadřující velikost a rozměr mohou v přeneseném významu vyjadřovat i stupeň míry. Ve skupině vyjadřující velikost a míru jsou proto, že jejich základní a hlavní význam souvisí s velikostí.

Tato práce vzhledem k jejímu širokému záběru a vyčerpávajícímu charakteru by v praktickém využití mohla sloužit pro lepší porozumění pojmu prefixace a jako základní přehled japonských prefixů s vysvětlením a příklady. Nevýhodou širokého záběru práce je její velká obecnost. Z tohoto důvodu v práci není prostor pro zaměření na užší skupinu prefixů, kterou by šlo analyzovat hlouběji.

Dále by tedy bylo vhodné zanalyzovat jednotlivé skupiny, popsat jejich charakteristiky a společné znaky prefixů, které do těchto skupin patří. Do významových skupin by bylo možné doplnit prefixy, které v této práci nejsou začleněny. Další možný krok výzkumu by mohl být v segmentaci korpusů. Výsledky vyhledávání by bylo možné zkontrolovat, vybrat pouze validní vzorky a ty následně analyzovat statisticky pro prezentaci přesnějších výsledků četnosti prefixů.

Závěr

V této práci jsem se věnoval prefixaci v japonském jazyce. V první části práce popisuji strukturu japonské slovní zásoby a nejčastější slovtvorné procesy, které se v japonském jazyce objevují. Nejvíce se soustředím na odvozování, primárně prefixaci. Definuji termín prefix, popisuji specifika prefixace, její problematiku a poukazuji na některé její sporné aspekty. Dále jsem popsal metodiku korpusového výzkumu, který jsem provedl v druhé části této práce.

Druhá část práce obsahuje provedený korpusový výzkum. V jednotlivých fázích výzkumu jsem vytvořil sémantické skupiny, do kterých jsem zařadil jednotlivé prefixy. Prefixy jsem popsal podle toho, jaký význam nesou jako předpony a přiřadil k nim reprezentativní příklady slov, ve kterých se vyskytují. V jednotlivých významových skupinách jsem detekoval a následně seřadil prefixy podle jejich četnosti od nejčetnějších po nejméně četné. Pro tento účel jsem si vytvořil vlastní škálu pro určení četnosti. Během výzkumu jsem také došel k závěru, že některé prefixy ze seznamu *UniDic* nesplňují předpoklady k tomu označit je za prefixy, a proto jsem je ze seznamu vyloučil. Z výzkumu vyplynulo, že prefixy v japonštině mají širokou škálu významů a díky tomu slouží jako praktický vyjadřovací prostředek.

Tento korpusový výzkum měl svá omezení a seznam prefixů není zdaleka úplný. Proto zde vzniká prostor pro doplnění nezařazených prefixů do významových skupin vytvořených v této práci.

Během výzkumu a studia odborné literatury jsem také došel k zjištění, že v rámci odvozování se prefixaci nedostává zdaleka stejná pozornost a význam jako skládání nebo i sufixaci. V rámci prefixace existuje ovšem několik aspektů, kterými by se dalo dále zabývat, například definování jasného rozdílu mezi skládáním a prefixací.

Literatura

- EMONDS, Joseph a Markéta JANEBOVÁ. *Language Use and Linguistic Structure* [online]. Olomouc: Palacký University, Olomouc, 2014 [cit. 2019-12-15]. ISBN ISBN 978-80-244-4059-0. Dostupné z: <http://olinco.upol.cz/assets/olinco-2013-proceedings.pdf>
- HAMANO, Shoko. *The Sound-Symbolic System of Japanese (Japanese Linguistics)*. Stanford University: Center for the Study of Language and Inf, 1998. ISBN 1575861453.
- KAGEYAMA, Taro a Hideki KISHIMOTO. *Handbook of Japanese Lexicon and Word Formation: Volume 3*. Boston/Berlin: Mouton De Gruyter, 2016. ISBN 978-1-61451-275-2.
- KAGEYAMA, Taro. Variation between endocentric and exocentric word structures. *Lingua* [online]. 2010, **61**(120), 2405-2423 [cit. 2019-12-18]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S002438411000104X>
- KAGEYAMA, Taro. Word plus. WEIJER, Jeroen a Tetsuo NISHIHARA. *Issues in Japanese Phonology and Morphology*. Berlin: Mouton de Gruyter, 2001, s. 245-276. ISBN 978-3-11-088598-9.
- LIEBER, Rochelle. *The Oxford Handbook of Derivational Morphology*. Oxford: Oxford University Press, 2014. ISBN 0199641641.
- MANOVA, Stela. Affixation. *Oxford Bibliographies* [online]. 2014 [cit. 2019-12-15]. DOI: 10.1093/OBO/9780199772810-0183. Dostupné z: <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199772810/obo-9780199772810-0183.xml?rskey=Gskcv8&result=5Kagejama 2001 – handbook>
- MIYAJIMA, Tatsuo. Imi-bun'ya to goshu [Semantic fields and vocabulary strata]. *Kokuritsu Kokugo Kenkyūjo hōkoku [NINJAL research report]*. 1980, **32**(65), 1-16.
- NAMIKI, Takayasu. Fukugōgo to haseigo [Compounds and derivatives]. KAGEYAMA, Taro. *Lexicon Forum No. 6*. Tokyo: Hituzi Syobo, 2013, s. 43-57. ISBN 978-4-89476-616-7.
- NOMURA, Masaaki. Setsujisei jion goki no seikaku [Characteristics of Sino-Japanese suffix-like elements]. *Kokuritsu Kokugo Kenkyūjo hōkoku [NINJAL research report]*. 1978, **30**(61), 102-138.
- OLSSON, Linus. *Form and function of reduplicated nouns in Japanese*. Stockholm, 2015. Disertační práce. Stockholm university. Vedoucí práce Eva Lindström.
- SHIBATANI, Masayoshi. *The Languages of Japan*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2005. ISBN 9780521369183.
- TAMAMURA, Fumio. *Nihongokyōiku shidō sankōsho 12: Goi no kenkyū to kyōiku [Guidebook for Japanese-language teaching 12: Teaching of vocabulary I]*. Tokyo: Ōkurashō Insatsukyoku, 1984. ISBN 978-1-61451-275-2.
- TSUJIMURA, Natsuko. *An Introduction to Japanese Linguistics*. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishers, 1996. ISBN 0-631-19855-5.

VOELTZ, Erhard F. K. a Christa KILIAN-HATZ. *Ideophones*. Typological Studies in Language 44. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2001. ISBN 9789027229465.